

HAZRETİ MUHAMMED VE EĞİTİM-ÖĞRETİM

Sevgili Peygamberimiz Muhammed (s.a.s.), inananlar için her bakımdan örnektir. O, kendisine inanmayanlara dahi pek çok konuda yol göstermiştir. Onun örnekliliği teoriden ibaret değildir. O, teorik anlamda çok tutarlı ve elzem olan hususları hayatta tatbik ederek uygulanır ilkelere dönüştürmüştür. Peygamber Efendimiz, tabir caizse, balık yemeyi öğretmekle kalmamış nasıl tutulacağını da göstermiştir.

İnsan hayatının en gizli ve mutenâ köşesini alın, Peygamber Efendimizin oralara ışık tuttuğu görülecektir. O, Kur'an dilindeki kavli leyyin, hikmet, mevize-i hasene ve üsve-i hasene ile en hassas alanlara varıncaya kadar dokunmuş ve insanlığa yaşayan bir model bırakmıştır. Neredeyse her alana en azından prensipler bazında dokunan İki Cihan Güneşi Efendimizin eğitim alanına dair bir şey söylememiş olması düşünülemez. Zira insanlığın derdinin dermanını eğitimdir. Zaten Sevgili Muallimimiz, hayatı boyunca bir eğitim müessesesi gibi çalışmadı mı? İnsanlığın selâmete kavuşması için uygulamalı bir eğitimle 23 sene de asırlara damgasını vuracak bir altın nesli insanlığa hediye etmedi mi? Rû-be-rû eğitiminden geçen bu öncü nesli yetiştirirken günümüz eğitimcilerinin keşfetmeye çalış-

tığı eğitim prensip ve metotlarını mündemiç bir anlayış ve sistemi de bırakmadı mı?

Birkaç yıldır Avrupa'da "hayat boyu eğitim"den söz ediliyor. Oysa "Beşikten mezara kadar ilim öğrenin" sözleriyle Rasûl-i Zîşân Efendimiz buna 1400 sene önce işaret etmişti. Gözleri dünyaya kapalı âmâ sahabî Abdullah bin Ümmi Mektûm'un eğitimi noktasında Peygamber Efendimizin sergiledikleri asırlardır İslâm âleminde ışık tutmasına rağmen, "modern" eğitim anlayışları engellileri yeni yeni aydınlatmaya başladı.

Belki de Peygamber Efendimizin bizlere öğrettiği en önemli ilkelerden birisi, eğitimde hasbî olmak, kazanç amaçlı değil de uygulama niyetiyle ilim tahsil etmektir. Bizler, bugün belki de tam buradan başlamalıyız. Zaten her yerde eğitimde reformdan söz edilmiyor mu? Gelin biz de ilim öğrenip öğretirken, eğitim alıp verirken yapılması gerekenleri bir şey olmak veya elde etmek, bir iş bulmak için değil de öğrendiklerimizi uygulamak, yaşamak için yapalım. Göreceksiniz, asırlardır yerinden oynamış bulunan taşlar birer birer nasıl yerine oturacak.

Vedat S. Ahmed

İÇİNDEKİLER

- 02 Yemen Cumhuriyeti Sofya Büyükelçisi Sayın Abdürrezzâk Muhammed el-Amrânî: Yemen 5000 Yılı Aşkın Köklü Tarihe Sahip
- 06 Allah Rasûlünde Sizin İçin Güzel Örnek Var
- 08 Peygamberimizin Eğitimdeki Temel Düstürları
- 10 Rasûlullah'in En Büyük Ahlâkî Özelliği:

Merhamet

- 11 Kişi Sevdiği İle Beraberdır
- 12 İki Cihan Güneşi Hazreti Muhammed (s.a.s.)
- 14 Çocuklarınıza Güzel Sözler Ve İman Esaslarını Öğretiniz
- 16 Emektar Öğretmen: Beytullah Şişmanoğlu (1913-1992)
- 17 Köstendil Feridun Ahmed Bey Camisi

Sayı 4 (268)
Nisan 2017
Yıl XXV

ISSN: 1312-9872

Yayın Sahibi
BULGARİSTAN
MÜSLÜMANLARI
BAŞMÜFTÜLÜĞÜ

Yayın Türü
Aylık, süreli

Yayın Kurulu
Vedat S. Ahmed
Cemal Hatip
Doç. İbrahim Yalimov
Dr. İsmail Cambazov
Dr. Kadir Muhammed
Murad Boşnak
Muhammed Kamber

Dizgi ve Tasarım
Salih M. Şabanov

Adres
Sofya 1000
ul. „Bratya Miladinovi“ 27
Müslümanlar Dergisi

Temsilcilikler
Bölge Müftülükleri
Cami Encümenlikleri

Online
www.grandmufti.bg
muslumani@grandmufti.bg

Baskı
Sky Print

Abone ücretleri
Yıllık: 24,00 lv.
Altı aylık: 12,00 lv.

YEMEN CUMHURİYETİ SOFYA BÜYÜKELÇİSİ SAYIN ABDÜRREZZÂK MUHAMMED EL-AMRÂNÎ:

YEMEN 5000 YILI AŞKIN KÖKLÜ TARİHE SAHİP

MÜLÂKAT: ÖZLEM TEFİKOVA

► *Sayın Büyükelçi, Yemen ve Bulgaristan vatandaşları birbirleriyle ne kadar yakın ve ne kadar uzaktır? Kültürel farklar ve sınırlar nasıl aşılabilir?*

Yemen ve Bulgaristan coğrafi açıdan ele alındıklarında aralarında uzak bir mesafe varsa da, bu halkları arasında da büyük kültür farkları var anlamına gelmez. Yemenlilerin, Bulgaristan'a gelip Bulgarca öğrenmeleriyle coğrafi uzaklık da yavaş yavaş yok oluyor.

► *Dünyanın sınırları dilimin sınırlarıdır, der Ludwig Wittgenstein. Öyle görünüyor ki, Yemenliler de dünyalarının sınırları dillerinin sınırları ile beraber genişleyeceğinin farkındalar.*

Yemenliler göç ettikleri yere uyum sağlarken kültür farklılıkları onları engellemiyor, çünkü onlar bütün halkla-

Büyükelçi Abdürrezzâk Muhammed el-Amrânî, Temmuz 2015'te Yemen Cumhuriyeti'nin Bulgaristan'daki diplomatik misyonunun başına getirilmiştir. Ekselansları Romanya'daki Yemen vatandaşlarından da sorumludur. Yemen'in Bulgaristan ve Çek Cumhuriyeti'nde misyon şefi yardımcısı görevinde bulunmuş, aynı zamanda da Avusturya ve Fransa büyükelçiliklerinde çalışmıştır. Yemen Cumhuriyeti'nin Amman Büyükelçiliğinde konsolosluk da yapmıştır. Sana'da Dışişleri Bakanlığının "Planlama ve Araştırma" Dairesi Müdür Yardımcısı ve "Avrupa Birliği" Dairesi Müdürü olarak da çalışmıştır. Sana Diplomasi Enstitüsünde "Konsolosluk Hukuku" dersleri vermiştir.

Çok sayıda kitap yazmış olup bunların arasında „Sefinetü'l-Amrânî: Bilgiler ve Latifeler" (bu kitapta babası Kadı Muhammed İsmail el-Amrânî'den derlediği bilgilere, tarihi hikaye ve latifelere yer vermiştir), "Kanunlar ve Uygulamada Konsolosluk Mesleği" ve "Ürdün'deki Yemenliler: Tarih ve Özellikleri" adlı eserleri yer almaktadır. Şu anda "Doğu Zaviyesinden Bulgaristan" isimli yeni bir kitap üzerinde çalışmaktadır.

1988 yılında Sana Üniversitesi Ticarî Bilimler Fakültesi'nden mezun olmuştur.

30 Eylül 1965te Sana'da doğmuştur. Evli ve dört çocuk babasıdır.

rı kendilerine yakın hissediyor, onlarla yaşamaya alışkınlar ve yerli dili öğrendiklerinde aradaki farkların tamamı ortadan kalkıyor.

► **Peki din farkı ile ilgili ne söyleyeceksiniz, Sayın Büyükelçi?**

Din konusuna gelince Yemenliler, Yüce Allah'ın "Sizin dininiz size, benim dinim bana" kelâmı doğrultusunda hareket ediyor ve din diğerleriyle aralarında engel teşkil etmiyor. Bunun en güzel göstergesi de Bulgaristan'a eğitim amaçlı gelip burada kalan çoğu Yemenlinin, Bulgar kızlarıyla evlenip aile kurması ve Bulgaristan'ı ikinci vatanları olarak benimsemeleridir.

► **Yemen'den Bulgaristan'a göç edenler de mi oluyor?**

Göçmek, Yemenlinin fitratında var olan bir şey; tâ milâttan önce başlamış ve günümüze dek dünyanın dört bir yönünde sürmekte olan bir olgu. Eski çağlarda Şam bölgesine, Irak, Mısır ve Kuzey Afrika'ya, Güney ve Doğu Asya'ya (Endonezya, Malezya, Filipinler, Hindistan vs.) giderek ticaret yoluyla ya da hoşgörülerini vasıtasıyla İslâm dinini yaymışlardır. Benzer bir şekilde, 19. yüzyıl başlarında da Avrupa, özellikle de İngiltere'ye ve Amerika'ya göçüp Yemenlilerden oluşan daha büyük toplulukların yaşadığı mekânlar kalıcı olarak yerleşmişlerdir.

► **Yemen'de Bulgaristan Müslümanları hakkında bir şeyler biliniyor mu?**

Ne yazık ki, Yemen'deki çoğu Yemenli Bulgaristan Müslümanları hakkında yeterince bilgiye sahip değil.

► **Bunun sebebi ne olabilir?**

Sebeplere gelince Bulgaristan'ın 45 yıllık komünist rejimi süresince yurtdışındaki Müslümanlardan tam bir izolasyon içerisinde kalmasıdır. Bu dönemde yerli Müslümanların çoğu faaliyetleri devlet tarafından kısıtlanmış, ibadetlerini ve dinî törenlerini yerine getirmeleri yasaklanmıştır. Doğal olarak kendilerini yurtdışında tanıtmaya fırsatları da olmamıştır. Ama komünist sistemin 1989'da sona ermesiyle Bulgaristan Müslümanlarının sesi hem yurt genelinde hem de yurt dışında işitilir hale geldi ve nihayet vatandaşlık haklarına sahip oldular. Bulgaristan'ın Başmüftüsü muhterem şeyh Mustafa Hacı'nın temsil ettiği Başmüftülüğün ve Yüksek İslâm Şurasının çabaları ve gösterdikleri yoğun ilgi doğrultusunda düzenledikleri yurtiçi ve yurtdışı faaliyetleri ve resmî programları sayesinde Bulgaristan'da yaşayan Müslümanların varlığını hisseder olduk.

► **Sayın Büyükelçi, Bulgaristan'daki hayata dair edindiğiniz intibalar nelerdir?**

Bulgaristan'da hayat kolay. Burada

insan kendisini yabancı hissetmiyor, çünkü halkı sevgi dolu ve birçok açıdan Doğu insanlarına benzerlik gösteriyor. Bundan dolayı burasını ziyaret eden veya buraya yerleşen birisi, doğu ülkesindeymiş gibi çok rahattır. Bulgaristan'a gelir gelmez, daha ilk hafta Bulgar halkının diğer Avrupa halklarından ne kadar farklı olduğunu fark ettim ki, bundan önce Fransa, Avusturya ve Çek Cumhuriyeti'nde diplomatik görevlerde bulunmuştum, fakat sosyal ve duygusal yakınlık adına bu saydığım ülkelerde bulamadıklarımı Bulgaristan'da buldum. Bu, bazı örf ve adetlerimizdeki yakınlıktan kaynaklanmaktadır. Bulgaristan'da en çok beğendiğim şeylerden bir tanesi çeşitli tabiat zenginliklerinin eski tarihle, gelenekler ve halk kültürüyle harmanlanmasıdır. Böylece Bulgaristan her bir turist ve ziyaretçi için olağanüstü çekicilikte bir tablo sunmaktadır.

► **Gelecek yıllarda Yemen Bulgaristan ilişkilerinin nasıl gelişeceğini düşünüyorsunuz?**

Yemen-Bulgaristan ilişkileri tarihte özel bir statüye sahiptir. Bulgaris-

tan Cumhuriyeti'ne ilk resmî Arap liderinin ziyareti 1964 yılında (1962 devriminden sonra kurulan Yemen Cumhuriyeti'nin ilk cumhurbaşkanı) Abdullah es-Sellâl tarafından gerçekleştirilmiştir. İki ülke arasındaki diplomatik ilişkilerse 1979'da başlamış ve geçen yüzyılın 80'li yıllarında evreler halinde hızla gelişmiştir. Fakat bundan sonra dünya çapında yaşanan gelişmeler ve her iki ülkedeki durum sonucunda duraksama olmuştur. Buna rağmen iki ülke de ilişkilerini her bir alanda geliştirmeye ve imzaladıkları ikili sözleşmeleri faaliyete geçirmeye azimlidir.

► **Son birkaç yıl içerisinde gelişen olaylar iki ülkenin ilişkilerine nasıl etkide bulundu?**

Yemen topraklarının şahit olduğu siyasî kriz ve 2011 yılının başında girilen değişim süreci akabinde yeni bir siyasî krizin patlak vermesine yol açtı. Sonra 2014'te eski Cumhurbaşkanı'nın desteklediği Hûsî taifesinin yaptığı darbenin yıkıcı bir savaşa dönüşmesi sonucunda Yemen savaş sarmalına girdi. Bulgaristan'ın Yemen hakkında dikkat çekici bir siyasî tutumu söz konusudur: Yemen'in tanık olduğu siyasî kriz ortamında, 2012'de Yemen-Bulgar Ekonomi Komisyonu toplantısını Sana'da düzenledi ve bu Bulgaristan'ın Yemen'in yaşadığı siyasî geçiş sürecine verdiği desteğin teyidi niteliğinde net bir siyasî mesajı. Bulga-

ristan, Yemen'in meşrû hükümetini destekleyerek onurlu bir tutum sergilemekte ve Avrupa Birliği ve uluslararası toplumda Hûsî isyanına barışçıl bir çözüm getirilmesi konusunda yoğun çaba sarf etmektedir.

► **Sayın Büyükelçi, biz Bulgaristan Müslümanları Peygamber Efendimizin döneminden tarihî ve kültürel izlerin olduğu yerleri görme imkânımız olmasa da oralara özlemle bakıyoruz. Yemen'in kültürel ve tarihî mirası hakkında kısaca bilgi verebilir misiniz?**

Yemen, beş bin yılı aşkın köklü bir tarihe sahiptir. Bu uzun sürede burada Sebe, Himyar, Kataban, Hadramut ve Main krallıkları gibi çok sayıda devlet kurulmuştur. Ma'rib, Hadramut, Sana, Aden, Taiz, Zubeyd vs. gibi Yemen şehirlerinde İslâm öncesine uzanan birçok tarihî anıt ve kalıntı mevcuttur. Bunların arasında hikâyesi Kur'ân-ı Kerim'de Hazreti Süleyman'ın yanısıra geçen Sebe kraliçesi Belkıs'ın tahtından ve tarihî Ma'rib seddinden geriye kalanlar da var.

► **Kur'ân-ı Kerim'de ve Peygamberimizin hadislerinde Yemen'den söz edildiği biliniyor.**

Kelâmullah'ın iki suresi iki Yemen krallığının adını taşır: Sebe ve Ahkâf. Yemenliler İslâm'ı kendi isteğiyle kabul etmiş ve Peygamber Efendimiz (s.a.s.) birçok hadisinde onlardan bahsetmiştir. Meselâ, Haz-

reti Peygamber, Hemdan halkının (ki burada kastedilen Haşid ve Bekil kabileleridir) İslâm'ı kabul ettiği haberini aldığı anda secdeye gitmiştir. Müminlerin emiri Ali bin Ebû Tâlib, hicrî 8 yılında Sana'dan Peygamber (s.a.s.)'e bu haberi gönderdiğinde Allah'ın elçisi: "Hemdan Müslüman oldu." buyurmuş ve Allah'a şükretmek için secde etmiştir. Hicrî 7. yılda Tihame bölgesinde yaşayan Ebû Musa el-Eşarî ve mensup olduğu Yemenli Eşarî kabilesi ile Hazreti Peygamberin huzuruna geldiklerinde şu meşhur hadisini dile getirmiştir: "Size Yemen ahalisi gelmiş bulunuyor. Onların kalpleri daha yumuşak, gönülleri daha nâziktir. İman, Yemenlidir; fıkıh, Yemenlidir; hikmet, Yemenlidir." Yüce Allah'ın Nasr suresinde geçen ("Allah'ın yardımını ve fetih geldiğinde, ve insanların dalga dalga Allah'ın dinine girdiklerini gördüğünde...") ayetlerini indirme sebebi hakkında İbn Abbas şu-

nu rivayet etmektedir: “Nasr suresi nazil olurken Peygamber Efendimiz (s.a.s.)’in yanındaydık ve o: “Onlar, Yemenlilerdir” buyurdu. Yine Allah onlardan razı olsun, İbn Abbas’a göre: Peygamber Efendimiz (s.a.s.) Medine’deyken: “Allahü ekber, Allahü ekber, Allah’ın yardımı ve fetih geldi ve Yemen ahali de gelmiş bulunuyor. Onların kalpleri saf, fitratları yumuşak. İman, Yemenlidir; fıkıh, Yemenlidir; hikmet, Yemenlidir” buyurmuştur. Hicret gününde Allah’ın Elçisine yardımcı olanlar Yemenlidir, aynı şekilde sahabe arasında da çok sayıda Yemenli olduğu görülmektedir.

► **İnsanoğlunun tanımadıklarına düşman kesildiği söyleniyor. Sizce modern çağ insanı diğerlerini ne yolla tanıyabilir? Kültür, her zaman “diğer”ine, “faklı”ya bir köprü rolü üstlenmiştir. Yemen devleti, kendi kültürünü, edebiyatını ve dünyaya bakış açısını Bulgaristan’da tanıtmak adına ne gibi faaliyetlerde bulunuyor?**

Bugünkü dünya artık eskisi gibi değil, herkese açık küçük bir köy haline geldi. Teknoloji alanındaki gelişmeler, internetteki muazzam bilgi birikimi ve elektronik ortamın sağladığı iletişim kolaylığı sayesinde, Yemen’i, tarihini, orada olup bitenleri merak eden Bulgaristan vatandaşı artık Büyükelçiliğin bu konuları aydınlatacak bir etkinlik düzenlemesini beklemesine gerek kalmadan, bilgisayar tuşuna basit bir tıklamayla tonlarca bilgi, haber ve resme eriş-

bilmektedir. Yine de Sofya Büyükelçiliğimiz, Yemen’de yaşanan savaşa, ülkenin içinde bulunduğu şartlarda ablukadan kaynaklanan engellere ve yüzleşmek zorunda kaldığı diğer siyasî sorunlara rağmen, Yemen medeniyetini ve köklü Yemen mirasını Bulgaristan halkına tanıtmak için çaba sarf ediyor. Örneğin, Büyükelçilik, 2016 yılında düzenlenen Oreşak Kültür Festivaline ve iki yıl üst üste Sofya’nın “Aşıklar Köprüsü” üzerinde yer alan fotoğraf sergisine katıldı.

► **Bu ay Peygamberimizin doğumunun 1446 yılını kutluyoruz. Bulgaristan’da kutlamalar bir hafta sürüyor. Yemen’de bu bayram kutlanıyor mu?**

Evet, tabii ki. Fakat bizde kutla-

malar bu kadar uzun sürmüyor. 12 Rabiullevvel gecesi Yemen Cumhuriyeti’nin Başmüftüsü, din işlerinden sorumlu bakan, birçok âlim ve Müslümanlar Sana’nın en büyük camilerinden birinde beraber akşam namazını kılıyor. Ondan sonra Kur’ân okunuyor, Peygamber (s.a.s.)’in hayatı ile ilgili sohbet oluyor, ilâhiler söyleniyor, Kaside-i Bürde ve salavat-i şerifeler okunarak program sona eriyor, Müslümanlar evlerine dönüyor.

► **Sayın Büyükelçi, bize ayırdığınız zaman ve paylaştığınız bilgiler için çok teşekkür ediyorum. Ekleme istediğiniz bir şey var mıdır?**

“Müslümanlar” dergisine Bulgaristan Müslümanlarını eğitici rolünden, Bulgaristan halkına genel hatlarıyla İslâm’ı bazılarının ileri sürdüğü gibi içine kapalı değil de barış ve farklı toplulukların aynı çatı altında yaşayabileceğini öğütleyen ve sadece tek bir ırk, toplum veya millete hap solunmayan bir evrensel din olarak tanıttığından ve Müslümanların sesini bütün Bulgaristan halkına ulaştırdığından dolayı teşekkür etmek istiyorum.

ALLAH RASÛLÜNDE SİZİN İÇİN GÜZEL ÖRNEK VAR

DR. AHMED LÛTOV BAŞMÜFTÛLÛK MÜFETTİŞİ

Peygamberimizin doğumundan vahyin inişine kadar geçen hayatı bizim için güzel bir örnektir. İslâm dünyasında yazılan kitapların çoğu, Hazreti Peygamberin 40 yaşından sonraki hayatı, yani peygamberlik dönemi ile ilgili söz ve davranışlarına çok önem vermektedir. Onun hayatı ayrıntılarıyla incelenmiş ve hakkında binlerce kitap yazılmıştır.

Bilindiği üzere Arabistan Yarımadası'nın genelinde olduğu gibi Mekke'de de putperestlik (şirk) hâkimdi. Genel olarak bakıldığında, cahiliye denilen İslâm öncesi dönemde Arap toplumunda şirk, sosyal adaletsizlik ve ahlâkî çöküntü sözkonusuydu. Adalet, doğruluk, hukuk gibi kavramlar bilindiği hal-

de, toplumda değerler kaybolmuştu. Zengin ve güçlüler, fakir ve zayıflara sürekli haksızlık yapmaktaydı, hem de hiç çekinmeden. Kabileler arasında savaşlar, kan davaları, içki, fuhuş, kumar, faiz, yağmacılık çok yaygınlaşmıştı. Aile ise toplumun bağımsız bir birimi olarak değil de daha çok kabilenin bir birimi olarak görülmekteydi. Ataerkil bir aile yapısı hâkimdi. Aile, erkek yoluyla kurulur, bir erkek istediği kadar kadınla evlenebilirdi. Kadınlar miras sahibi olamazdı. Boşanma yetkisi erkeklerdeydi. Erkek çocuklarıyla övünürler, kız çocukları doğduğunda utanç duyarlardı. Dahası, kız çocuklarını diri diri gömenlere de rastlanırdı. Bazıları fakirlik korkusuyla çocuklarını öldürürlerdi.

Gerçekten o âlemlere rahmet olarak gönderilmiş bir Peygamber'dir. Onun (s.a.s.) hayatını örnek alarak hayatta bütünüyle uygulanmaya başlandığı anda insan hem dünyadaki hem de ahiretteki mutluluğa kavuşmuş olacak.

Dereyi Görmeden Paçaları Sıvamak

Aslında Arapların putlara ibadetteki başlıca hedefleri dünya hayatına yönelikti. Sağlık ve afiyet içinde olmak, servet elde etmek, yolculuğun iyi geçmesi, savaşlarda zafer kazanmak, erkek çocuk sahibi olmak gibi. Bu tür amaçlarla putların ilgi, yardım veya şefaatinin dilerlerdi. Kısacası, ibadet ve diğer iyilikleri dünyevî gayeler için yaparlardı. Günümüzdeki ifadedeyle sekülerleşmiş ve dünyevileşmiş bir toplum sözkonuydu.

Bütün bunlar, onların ahiret hayatına inanmamalarının bir sonucudur. Oysa Kur'an'da müşriklerin de öldükten sonra dirileceği, dünyada yaptıklarından hesaba çekilecekleri, cennet ve cehennem hayatının olacağı belirtilmiştir. Böyle olmakla birlikte müşriklerin ahiret hayatına yönelik hususlara inanmadıkları bir çok ayette belirtilmiştir. Örneğin En'âm suresinin 29. ayetinde Allah şöyle buyurmuştur: “Derler ki: Hayat ancak dünya hayatımızdır. Artık biz bir daha diriltilecek değiliz.” Nahl suresinin 38. ayetinde de şöyle buyurulmuştur: “Onlar, ‘Allah ölen bir kimseyi diriltmez’ diye var gücüyle Allah’a yemin ettiler. Hayır, diriltecek! Bu, yerine getirilmesini Allah’ın üzerine aldığı bir vadedir. Fakat insanların çoğu bilmezler.” İsrâ suresinin 98. ayeti de şöyledir: “Dediler ki: Biz bir yığın kemik, bir yığın ufantı olduğumuz zaman mı yeniden bir yaratılışla diriltilecekmişiz, biz mi?”

İşte böyle bir toplumda doğdu ve yetişti Muhammed (s.a.s.). Onun çocukluğunu gençliğini, eşiyle, akraba ve komşularıyla ilişkisini, yoksula yardımını, haksızlığa karşı duruşunu, ticaretteki dürüstlüğü ve çevresindeki bütün insanlar tarafından Muhammedü'l-Emin yani güvenilir Muhammed adıyla anıldığını, kısacası iyi bir kul ve insan olmanın evrensel şartlarını kavrayabilmek için İslâm'dan önceki cahiliye dönemiyle ilgili kısa bilgi verdik. Zira şirkin karanlığı bilinmeden tevhidin aydınlığı anlaşılması çok zordur.

Günümüzde Peygamberimizi anlamaya ve hayatını bütün yönleriyle örnek almaya çok ihtiyacımız var. Bu ihtiyacı da her geçen günde daha çok hissetmekteyiz. Biz biliyoruz ki, insanda bulunması gereken bütün evrensel vasıflar Peygamber Efendimizde var. İnsanın evrensel kimliğinin nasıl olması gerektiğini o bize göstermiştir.

Gerçekten o âlemlere rahmet olarak gönderilmiş bir Peygamber'dir. Onun (s.a.s.) hayatını örnek alarak hayatta bütünüyle uygulanmaya başlandığı anda insan hem dünyadaki hem de ahiretteki mutluluğa kavuşmuş olacak. Günümüzdeki Müslümanlar, isimleriyle, sanatlarıyla, ilimleriyle hep onu yaşatmalıdır. İslâm'ın ancak Efendimizi her yönüyle örnek alarak yaşanabilecek bir din olduğunu görmek ve göstermek gerek.

Bildiğiniz gibi çok sıcak günlerde ışık, yere yakın sıcak hava tabakasında kırılıp farklı bir şekilde yansır. Biz de ufka yakın yerlere baktığımızda bu parlak ve hareketli yansıyan ışığı bir su birikintisi ya da bir göl olarak algularız. İşte bu bir göz yanılmasıdır ve bu olaya serap ya da serap görmek denir.

Çok eskilerde, serap nedir bilmeyen bir delikanlı, bir kervana katılmış. Sıcak mı sıcak Konya Ovası'nda tıngır mıngır giderlerken, delikanlı ufka doğru başını kaldırmış. İleriye doğru bakmasıyla beraber şaşırıp kalmış, gözlerine inanmamış. Hemen ötelinde bir dere varmış. Susuzluktan dili damağına yapışan zavallı delikanlı, bu gördüğünü gerçek sanarak, başlamış sevinçle paçalarını sıvamaya. Az sonra soğuk sulara serinleyeceği hayaliyle adımlarını da hızlandırmış. Onun böyle adımlarını hızlandırıp ilerlediğini gören kervandakilerden biri: “Oğlum, hayırdır nereye gidiyorsun?” diye sormuş.

Delikanlı ise, “şu ilerideki dereye gidiyorum beybaba” demiş “önden gidip biraz serinleyeceğim.”

Yaşlı adam ise gülümseyip, delikanlıya “Dur, dur, orada dere falan yok” demiş, “O gördüğüne serap denir, bu bir göz aldanmasıdır. Sen sen ol dereye varmadan, paçaları sıvama” demiş.

Böylece bu deyim, bir iş hakkında, sırasını beklemeden bazı adımları erken atıp acele edenlere, “dereyi görmeden paçaları sıvama” denilerek ikaz etmek için söylenir olmuş.

•••

Bu deyim, “acele etme, iş tam olarak ortaya çıksın, ondan sonra harekete geç” anlamında kullanılır.

PEYGAMBERİMİZİN EĞİTİMDEKİ TEMEL DÜSTÜRLARI

NURCAN MUSTAFA İLÂHİYATÇI

BUNDAN 1400 KÜSÜR SENE evvel yaşamış olan Hazreti Muhammed (s.a.s.), günümüz tabiriyle, ezber bozan bir peygamberdi. Öyle ki, onun dizinin dibine oturanlar, kendilerine çeki düzen vermiş, yaşı, kişisel özellikleri ne olursa olsun değişmiş, güzelleşmiştir. Peygamberimizin de söylediği gibi, “parlayan yıldızlar” oluvermişlerdir.

Allah’a iman eden bir toplum oluşturmayı amaçlayan Peygamber Efendimiz, ilme, eğitim ve öğretime büyük önem vermiştir. Onun davranış ve sözlerinde bilgiye, öğrenme ve öğretmeye, öğrenci ve öğretmene verilen değer çok önemli bir yer tutmaktadır. Hadis kitaplarını karıştırdı-

ğımızda eğitimi teşvik eden yüzlerce hadisle karşılaşmaktayız.

O ne endam, o nasıl bir ses tonu, nasıl bir incelikli anlatım ki, kalplere girip içlerindeki masumluğu ve temizliği dışarıya çıkarabilmiştir?! Eğitimde kadın-erkek ayrımı gözetmemiş, erkeklerin yanısıra kadınların eğitimi ile de ayrıca ilgilenmiştir. Onlara özel gün ayırarak konuşma yapmıştır. Hazreti Peygamberin eğitim konusunda hür-köle ayrımı gözetmediği de bilinmektedir.

Okuma yazma bilmeyen biriydi Peygamberimiz. Söylediği hakikatleri bizzat yaşayarak kendi hayatıyla örnek olmuş ve göstermiştir. Eğitimde kolaylaş-

tırıcı metotlar takip etmeyi, sabırlı, sevgi dolu olmayı teşvik etmiş, öfke ve şiddetten uzak durulmasını istemiştir. Sözlerine tâbi olunmadığı zaman kızmamış, öfkelenmemiş, tatlı dil ve güler yüz ikilisini hep cebinde taşımıştır.

Öğrettiği her ne olursa olsun, iyice hazmedilmeden diğer konuya geçmemiştir. Hiçbir zaman aşırıya kaçmamış, anlatmak istediği konuyu sindire sindire, basamak basamak yapıcı bir sistemle öğretmiştir. Az ve öz konuşup muhababını bıktırmadan, usandırmadan, yaş, bilgi ve kapasitesini göz önüne alarak eğitmeye devam etmiştir. Sevgili Peygamberimiz, söyledikle-

ri akıllarda kalabilsin diye soru-cevap, karşılıklı konuşma, mukayese etme, benzetme, örnek verme, yerlere çizme veya tekrarlama gibi metotlar kullanmıştır. Eleştirme ve yargılama yerine teşvik etme ve ödüllendirmeyi desteklemiştir. Dinî konularda hâl dilini kullanıp bazen konuşmaya bile gerek kalmadan sorunları çözmüştür. Asla mükemmeliyetçiliğe yeltenmemiş, zira insanoglunun kusurlu bir varlık olduğunun bilincinde olmuştur.

Gençlere ok atmak, yüzmek, tıp, Kur'an okumak gibi hem maddî, hem manevî anlamda kendilerini güçlendirecek bilgi ve becerileri tavsiye buyurmuştur. Sahabe arasında Farsça, İbranice, Süryanice bilenler varmış. Bir gün Zeyd bin Sabit'e "Sen Süryanice biliyor musun" diye sormuştur. "Bilmiyorum" cevabını alması üzerine Hazreti Peygamber (s.a.s.) "Öyleyse öğren!" buyurmuşlardır.

Hazreti Muhammed (s.a.s.), insanların yapamadıklarına değil de yapabildiklerine önem vermiştir. Muhataplarının kişisel farklılıklarını göz önünde bulundurmuştur.

Eğitime hayatı boyunca, ömrünün son ânına kadar devam etmiştir. Azim ve gayretle süren hayatı sonucunda cahiliye adetleri üzerine yaşayan bir toplumu eğitmiş, aralarından hâfızlar, ülkeleri feth eden ordu komutanları, hâkimler, devlet adamları çıkmıştır. O, belki de tarihin en zor döneminde peygamberlik görevini yapmıştır. Buna rağmen bir nesli, bir dönemi değiştirerek yeni bir dönem başlatmıştır. Bunun neticesinde yıllar boyu sevdalılar izinden yürümüş ve yürümeye devam edecek inşallah.

Dilek ve duamız odur ki, İslâm dinini anlatan ve yayan Peygamberimizin bu başarıyı elde etmede kullandığı metotları biz de benimseyelim, azim ve gayretle bu yolda yürüyelim. Varsın insanlık kazansın, ümmet kazansın, şeytanın beli bükük kalsın. Gayret bizden, başarı Allah'tan!

Güldür Gül

Bugün ben şâhımı gördüm

*Çeşmi cemâli güldür gül
Gül olanın aslı güldür*

Peygamberin nesli gül

Kurusu gül, yaşı güldür

*Toprağı gül, taşı güldür
Girdim şâhın bahçesine,*

Cümlesi aşî güldür gül

Asmasında gül dalları,

*Kovanında gül balları
Ağacında gül hâlleri,*

Servi pınarı güldür gül

Arkı akar çarkı döner,

*Gül den değirmeni döver
Yine gül den gül öğütür,*

Bendi ırmağı güldür gül

Gül den terâzi yaparlar,

*Gül ile gülü tartarlar
Gül alırlar gül satarlar,*

Çarşı pazarı güldür gül

Açıl gel ey gonca gülüm,

*Ağlatma şeydâ bülbülün
Bu inleyen garib dilin,*

Âh u efgânî güldür gül

Gel hâ gel ha gül Nesîmî,

*Geldi yine gül mevsimi
Bu feryad bülbül sesimi*

Sesi feryâdî güldür gül.

NESİMİ

RASÛLÛLLAH'IN EN BÜYÜK AHLÂKÎ ÖZELLİĞİ: MERHAMET

(Âl-i İmrân suresi 159. ayetinin tefsiri)

DR. SEFER HASANOV
YİE ÖĞRETİM GÖREVLİSİ

“Sen (o zaman), sırf Allah’ın sonsuz rahmetiyle onlara karşı yumuşak davrandın. Eğer kaba ve katı yürekli olsaydın, onlar senin etrafından dağılıp giderlerdi. Şu halde onları affet; bağışlanmaları için dua et; her önemli toplumsal işte onlara da danış. Bir kere de karar verdin mi, artık Allah’a tevekkül et. Muhakkak ki Allah tevekkül edenleri sever.”

İSLÂM TARİHİNDE MÜSLÜMANLARIN verdikleri en çetin imtihanlardan biri Uhud savaşıdır. Hicretten sonra 3. yılda vukû bulan bu savaşta yer alan sahabenin bir kısmı, Peygamber (s.a.s.)’in yerlerinden ayılmaları emrine uymayarak birçok arkadaşının ölümüne sebep olmuştur. Hatta Peygamberimizin hayatı bile tehlikeye girmiştir. Onların bu itaatsizliği ve münafıkların etrafa korku salmaları sonucunda Âl-i İmrân suresinin 159. ayeti nazil olmuştur.

Ayette, şartların bütün sabır

sınırlarını zorlamasına rağmen, merhamet Peygamber şahsiyetinin baskın bir vasfı ve davranışlarının temel bir prensibi olarak tasvir edilmiştir. Bu merhametin kaynağı olarak da Allah’ın sonsuz rahmeti gösterilmiştir. Aynı zamanda büyük bir felâkete sebebiyet veren itaatsizlikten beklenen sonuç katıyüreklilik ve kabalık iken merhamet, yumuşaklık ve sevgi olarak ön plana sürülmüştür. Merhamet, insanları kendisine çeken ve birleştiren bir mıknatıs olarak takdim edilmişken, katıyüreklilik onları ayıran ve birbirlerinden uzaklaş-

tıran bir dalga olarak resmedilmiştir.

İmanın meyvesi olan merhamet, kalbin içinde saklanmış soyut bir değerden ziyade somut eylemlerin tetikçisi olarak ön plana çıkarılmıştır. Allah'ın sonsuz rahmetinin bir sonucu olan yumuşaklık, iman sayesinde kendini af, mağfiret duası ve istişare ile gösterir. Bu davranış modelini Peygamber (s.a.s.), devlet reisi, eş ve baba olarak uygulamıştır. Kendisine merhamet bahşedilen eğitici-önder, bir kabahatle karşı karşıya kaldığında af ile intikam duygusunu öldürür, mağfiret duasıyla sevgisini diriltir, istişare ile de güvenini ispat eder. İstişare, ayetten anlaşılacağına göre, aslâ bir tereddüde sebep olmaksızın karar alma aşamasında gerekli bir adımdır. İnsan, Allah rızasını amaçlayarak elinden geleni yaptıktan sonra Allah'a güvenip karar vermesi gerekir.

Ayetten anlaşılıyor ki, merhametin sonucu olan yumuşaklık, itaat ve birlik doğururken, katıyürekli sonuçları olan kabalık, isyan ve tefrikaya yol açmaktadır. Dolayısıyla imanî bir merhamet, sosyal ilişkilerin devamlılığı için temel faktördür. Bu ise her seviyede olağanüstü toplumsal bir uyum temin edebilmektedir. Allah Teâlâ, merhametin üstünlüğünü, müspet sonuçlarına işaret ederek ispatlamaktadır.

Ayrıca ayette insanın iç aleminin bir durumu olan katıkalplilikten bahsedilerek nefis tezkiyesi konusuna da değinilmiştir. Objektif sebepler olsa bile, kabalığa götürecektir katıkalplilik, istenmeyen bir hal olarak sunulmuştur. Çoğu zaman kişi haklı olduğu halde, nefsin intikam arzularına panzehir olarak Kur'an-ı Kerim, sonsuz bir imandan kaynaklanan merhameti önermektedir. İtaatsizliğe karşı merhamet, hem kişinin, hem de çevresinin tutumunu değiştiren imanî bir mucize olarak takdim edilmiştir.

KİŞİ SEVDİĞİ İLE BERABERDİR

ÖZLEM TEFİKOVA YÜKSEK LİSANS ÖĞRENCİSİ

Kelimeler bazen sıraya diziliyor kendiliğinden. Art arda duran kelimelerden oluşan uzun bir sıra düşünüyorum. Hepsi de yazılmayı bekliyor. Bazen kelimeleri canlı birer varlık olarak görüyorum. Ne bileyim, gülüyorlar ağlıyorlar, hatta düşünüyorlar sanki. İnsanlara benzetiyorum bazen onları. Bazıları küçük, bazıları büyük. Köyde yaşayanlar var, kasabada yaşayanlar, doğmuş olanlar, doğmamış olanlar. Sabırlı olanlar, sabırsız olanlar. Belki de bu beklemedikleri yere göre değişiyor. Zaman kelimesi meselâ. Ariadne için başka yazılmış, Penelope için ayrı, Odiseus için apayrı. Kelime aynı, ama yürüdüğü yola göre bazen hızlı bazen de yavaş gidebiliyor.

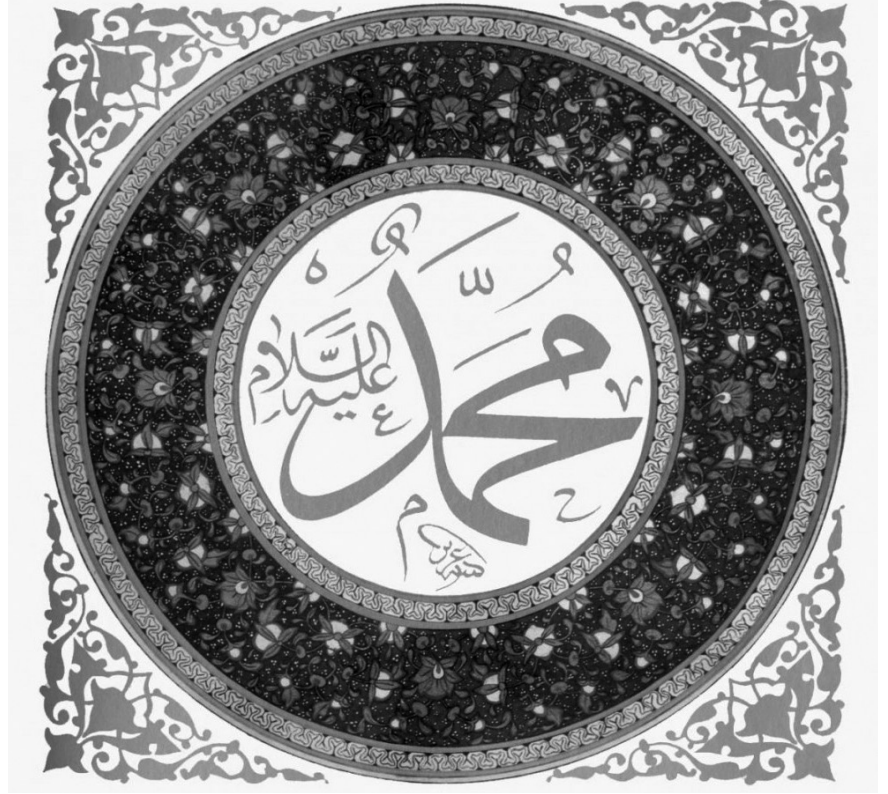
Bir kelime alalım örnek olarak: Özlem... Penelope'nin hayatında belki dokuduğu bir nakış olurdu, Odiseus için rüzgâr, Hazreti Hatice'nin gözünde Hazreti Muhammed'in geçtiği yollar. Özlemi hiç okuyamaz insan, hep yaşar. Aslında kavuşmaktır özlem. Özleyen özlediğine hep kavuşur. Çünkü özlemi sevgi doğurdu, çok eskiden, belki daha Pandora'nın kutusu açılmadan.

Sevgili Peygamberimiz Hazreti Muhammed (s.a.s.): "Kişi sevdiği ile beraberdir." derken belki de bize bunu müjdeliyordu. Bazen bir şey olur, bilirsiniz, özlersiniz, farklı bir duygu gelir, hasretle başlar ve ummadığınız anda özlediğiniz yerde bulursunuz kendinizi. Herkes yaşamıştır bu "âherli zamanı"*, herşeyin bir anda farklı mânâlara büründüğü, herşeye can ve dil verildiği o anlardandır. Bazen herşeyle bütünleşmiş olur, bütün dünyanın kalbini duyar, o kalple aynı anda bir küçük kalp olarak attığını hissederek insan. Sadece bu kalp var ve her şey çok güzel. Sonra bazen Peygamberim dersiniz kalbinizin en derininden ve yanınızdadır O. Söz vermiştir çünkü: "Kişi sevdiği ile beraberdir."

* *Âherli zamanlar, şair Ercan Yılmaz'ın sık kullandığı bir kavramdır. Âherli zamanlar, başka zamanlar anlamına gelir.*

İKİ CİHAN GÜNEŞİ HAZRETİ MUHAMMED (S.A.S.)

SİBEL MUSTAFA VÂİZE

Ezelden ebede... On sekiz bin âleme rahmet olarak gönderilen, Allah'ın En Sevgilisini hakikî mânâda anlatabilmenin mümkün olmadığına inanıyoruz... Kur'an-ı Kerim nasıl edebî ve ebedî bir mucize, bir kılavuz ise, En Sevgilinin hayatı da mübarek, eşi ve benzeri olmayan, mükerrem, mükemmel bir ahlâk timsâli, bütün insanlık için vazgeçilmesi mümkün olmayan örnek bir hayattır. O, bir rehber, bir önderdir.

İki Cihan Güneşinin olduğu gibi, Onun şerefli ailesi, akraba ve sahabesi de bizlere birer örnektir. Çünkü onlar, Allah Rasûlünün ekseninde durup dönmüşler, Onun değişik olaylar karşısındaki duruş ve davranışlarına, fiil ve takrirlerine, vahyin esintilerine yakinen şahitlik etmiş kimselerdir. Onun sabrına, merhametine, insanlarla ilâhî ölçüler çerçevesindeki muamelesine, Rabbiyle münasebetine, ibadetine, velhasıl Rasûlüllahın hayatındaki birçok olaya şahit olmuş bahtiyarlarıdır. Allah, onları Efendimizin sahabesi olmaya lâyık bulmuştur.

Nice imtihanlardan geçmek suretiyle Allah'a ve Rasûlüne sadakatleri doğrultusunda, imanlarının kuvvetli olması sebebiyle onlar cennet müjdelerine nail olmuş kimselerdir. Bu sebeple Rasûlüllah (s.a.s) "Ashabım gökteki yıldızlar gibidir, hangisine uyarsanız hidayeti, doğru yolu bulursunuz." buyurmuşlardır. Bu sebeple insanlar, yeryüzünde dolaşan "yıldızlara" değil de gökteki yıldızlara talip olarak iki cihanda barış, huzur, saadet, merhamet ve rahmete kavuşmalıdırlar.

İki Cihan Güneşinin sevgisi bütün cihana yeter de artar... Ama yakmaz; ısıtır, merhem olur... Onun manevî ikliminden, sıcaklığından, şefkat ve merhametinden pay alanlar dünya-ahiret üşümezler... Onu tanımak, sevmek, uymak ve ashabını bilip takip etmek demek, dünya-ahiret Rahman olan Allah'tan ve rahmeti yeryüzüne taşıyan Rasûlüllahtan mahrum olmamak demektir.

Bir tarafta Onu tanıyan, canlarından evlâ, kıymetli bilip sevenler... Ebu Bekirler... Ömerler...

"Anam babam sana feda olsun Yâ Rasûlallah" deyip Onu bir an bile görmeden duramayanlar, Ona koşup onda sükûnet bulanlar, sevgi ve özlem ile çarpan kaplar... Onunla kendinden geçenler, kendine gelenler... Rabbini bulanlar...

Diğer tarafta ise Onunla konuşmayanlar... Konuşup da Onun ihtişamından, nazarından, sözünden etkilenip Müslüman olmaktan korkanlar... Bir de Ebû Cehillerin, Ebû Leheblerin düşmanlığı, kin ile çarpan kalpleri, nefretle bakan gözleri...

Bu da demek oluyor ki, nerede bir Musa var ise, karşısında bir Firavun türememesi mümkün değil gibi... Var gücüyle Hakkı haykırırlar... Var gücüyle Hakkı susturmayaya çalışanlar... Batılı destekleyenler... Bunlar her zaman olmuş ve herhalde olacak şeylerdir. Mevlâm Hakkı bilmeyi, Hakkın yanında olmayı, bir gün "hangi tarafta idin?" diye sorulduğunda yüz akıyla Hakkın, haklının yanında olduğumuzu ifade edebilmeyi nasip eylesin cüm-

lemize! Ve asıl mühim olan İki Cihan Güneşinin sıcaklığını gönül âleminde, iman ve ahlâkında hissedebilmektir!

Her insan, her Müslüman Nebiy-i Muhterem Efendimiz (s.a.s.)'i ve diğer peygamberleri iyice tanımaya mecburdur. Çünkü onlar, insanları karanlıklardan aydınlığa, dalâletten hidayete çıkarmışlardır. Allah'a giden aydınlık yolun özel rehberi olmuşlardır. Onlar, Allah katından tebliğ ile görevlendirilmiş seçkin kimselerdir. Herkeslerden önce Allah'ın vahyine riayet etmişler, güç yetirilmeyecek şeylerden de insanları sakındırmışlar, uyarılmışlardır. Allah, insanoğlunun mayasında nisyan olduğunu bildiği için peygamberlere peygamberlik belgesi olarak mucizeler vermiş ki, bunlar karşısında aciz kalsınlar veyahut imanlarını daha da güçlendirsınler...

O yüzden Peygamber Efendimizi tanımak, Onun getirdiği ilâhî din ile olan bağlılığımızı test etmemiz gerekmektedir. Dünyada Allah'ın razı olduğu kullar gibi yaşayabilmek, ahirette de huzurunda yüz akıyla hesap verip Rabbimizin izni ile kendimizi kurtarabilmek için Peygamberimizi tanımak, Onun gösterdiği yoldan dikkatli bir şekilde yürümek ve Onun mirasına Kur'an ve sünnetine sahip çıkmak gerekmektedir.

"Sen olmasaydın, Sen olmasaydın âlemeleri yaratmazdım." buyuruyor Cenâb-ı Hak. Sana işte bu Allah kelâmının sonsuz kılavuzluğu içerisinde inanıyoruz Yâ Rasûlâllah! Sen var olduğun için ben varım, etrafımdakiler var... Bizleri Sana ümmet olma şerefine nail kılan Mevlâma sonsuz hamd ü senâlar eder, Sana, âl ve ashâbına binlerce salât ü selâmlar ederiz...

Peygamber sevdalısı olarak gönlümde yer eden kıymetli hocam Ahmed Lütfi Kazancı'nın sözleriyle yazımı bitirmek istiyorum:

Ona olan sevgi ibadet,

Onun ismini zikretmek şehadet,

Onun şefaatinde mahrum kalmak felaketti.

Selâm o büyük Peygambere,

Selâm Ona has ümmet olabilme gayreti ile yo-la çıkanlara,

Selâm "Kişi sevdiği ile beraberdir" hadisinin müjdesine erenlere...

Ey Rasûl-i Ekrem... Dilim Seni ansın, kalbim hep Seni ansın, sevgiyle çarpmayan kalp göğsümde bulunmasın, misk kokan toprağına yüzümü sürmeden isyan ile çürüyen gözlerim kapanmasın...

SALÂT Ü SELÂM SANA YÂ RASÛLÂLLAH!

HALİL HOCOV İRŞAD DAİRE BAŞKANI

El-hamdü lillâh, ve's-salâtü ve's-selâmü alâ rasûlillâh. Hazreti Muhammed (s.a.s.)'i neden ve nasıl selâmlayalım?

Bilmeliyiz ki, Allah ve yarattığı en saf ve pak varlıklar olan melekler Rasûlullah (s.a.s.)'i selâmlamaktadır. Ayrıca bütün Müslümanlar da bunu yapmaya davet edilmiştir.

"Muhakkak ki, Allah ve melekleri Peygambere salât ü selâm ederler. Ey iman edenler, siz de onu gönülden salât ü selâm ile selâmlayın!" (el-Ahzâb, 33/56)

"Allâhümme salli alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammed" diyerek Peygamberimize salât ü selâm eden Müslümanı Allah Teâlâ on kere selâmlar. Başka bir rivayete göre ise bundan dolayı on köleyi hürriyetine kavuşturmuş kadar sevap kazanır. Peygamber (s.a.s.)'e salât ü selâm etme çeşitlerinden biri de ezandan sonra yapılanıdır ki, bunu yapanlar onun şefaatine lâyık olacaklardır.

Peygamber Efendimizi salât ü selâm getirerek çokça anmak, günlük sorunlarımızın çözümünü kolaylaştırma ve kıyamet gününde günahlarımızın bağışlanma vesilesidir. Bir hadis-i şerifte Übey bin Ka'b şunu nakletmiştir: "Yâ Rasûlâllah, ben salât ü selâm getirmeye gayret ediyorum, ne kadar yapmamı tavsiye edersin? diye sordum. O da cevaben: "Ne kadar istersen." dedi. Dörtte bir olur mu? diye sordum. "Ne kadar istersen, ne kadar fazla olursa, senin için o kadar daha iyi olur." diyerek cevapladı. Üçte bir yapsam olur mu? dediğimde "Ne kadar istersen, ne kadar fazla olursa, senin için o kadar daha iyi olur." buyurdu. Yapacağım duanın tamamı salât ü selâmdan ibaret olsa nasıl olur? dediğimde ise "Bu durumda Allah senin dünya ve ahiret sorunlarını çözme-yi üzerine alır." dedi." (Taberânî)

Duanın kabulü için gerekli olan hususlardan birisi de içerisinde Rasûlullah Efendimize salât ü selâm olmasıdır. Yani hamd ü senâ ile Allah'ı överek başlayıp salât ü selâm ile devam ettikten sonra duayı yapmaktır.

ÇOCUKLARINIZA GÜZEL SÖZLER VE İMAN ESASLARINI ÖĞRETİNİZ

DR. M. ŞERAFETTİN KALAY İLÂHİYATÇI

Abdullah ibn Abbas (r.a.) bir hatırasını anlatıyor:

“Bir gün Allah Rasûlünün ter-kisindeydim. “Çocuk! Sana bazı sözler öğreteyim.” buyurdu ve devam etti:

“Allah’ın hukukunu koru ki, O da seni korusun. Allah’ın buyruklarını yerine getir, onlara riâyet et, koru ki, Onu yanında bulasın. Bir şey isteyeceğinde onu Allah’tan iste. Birinden yardım talep edecek- sen onu Allah’tan talep et.

Bilesin ki bütün insanlar sana bir konuda fayda sağlamak için bir araya gelse, ancak Allah’ın yazdığı bir faydayı temin edebilirler. Bunun dışında bir şey yapamazlar.

Bütün insanlar sana bir konuda zarar vermek için bir araya gelse- ler, Allah’ın yazdığı dışında sana hiçbir zarar veremezler.

Kalem kaldırılmış, sayfalar ku- rumuş, her şey yerli yerini bulmuş, yazılar değişmeyecek şekilde ke- sinleşmiştir.”

Allah Rasûlü (s.a.s.) bineğinin ter-kisine oturttuğu Abdullah’a Allah sevgisi ve Rahmân’a güven, hukukuna riâyet aşıyor, gönlü- ne imanın temel esaslarını yerleş- tiriyor. Çünkü iman eden ve kal- bine Allah sevgisi yerleştiren bir mü’min, bunu hayatına aksettirecek, hayatın bütününe artık bu pencereden bakacaktır. Her öğ-

rendiği ve yaşadığı, samimiyetine samimiyet, ecirine ecir katacaktır.

Çocukların selim fitratlarını korumak, küçük yavruların dilleri- nin ilk kelimeleri şekillendirmeye başladığı andan itibaren onlara İslâmî kelimeleri öğretmek, dilleri- ne “Allah”, “Muhammed”, “Allahü Ekber”, “Kâbe” gibi, onları inanç- larına bağlayacak kelimeler yerleş- tirmek elbette her müminin arzu- su olmalıdır.

Bunları söyleyen bir çocuk an- ne ve babasının kendisine söylet-meye çalıştığı şeylerin güzel oldu- ğunu hissedecek, kendisi de onla- ra sevgi duyacaktır. Çocuk bu ke- limeleri telaffuz edince büyükleri- ni de sevindirecek, kendilerinin de büyükleri tarafından sevilmesine, dolayısıyla aile yuvasında sevginin artmasına vesile olacaktır. Çocuk, diline yerleşen bu kelimeleri baş- kalarının yanında da söyleyecek, onların gönlünde de sevgi canlan- masına katkıda bulunacaktır. Bu, anne ve babaya, çocuğun diline ve gönlüne bu kelimeleri kim yerleş- tirdi ise ona ayrıca ecir kazandıra- caktır.

Ancak çocuğun yaşı, kelimele- ri telaffuzdaki zorluğu göz önün- de tutulmalı, bazen utangaçlı- ğının tuttuğu, bazen de isteksiz olup inat edebileceği unutulma- malı, fazla ısrarcı olunmamalı, ço- cuk zorlanmamalıdır. Çocuk söy- lediği zaman, duyulan sevinç belli edilmeli, bunun için mükâfatlan- dırılmalıdır.

Mükâfatlandırma, bilinen en iyi teşvik yollarından birisidir. Her zaman maddî olması da ge- rekli değildir. Sevinç belli ederek, kucaklayarak, sözle ifade ederek, duâ ederek de yapılır. Hatta bu şe- kildeki mükâfatlandırmaların ço- cuk üzerindeki tesiri, maddî olan- lardan daha verimli ve müspettir.

Çocuk biraz büyüyüp iyi ile kö- tüyü, doğru ile yanlış ayırt edebi- leceği temyiz yaşına gelince sık- madan, sevdirecek, bazen merak- landırarak, bazen eğlenceye veya

İLİM ÖĞRENMEK FARZ MIDİR?

Evet farzdır, zira Peygamber Efendimiz şöyle buyurmuştur: „İlim öğrenmek her Müslüman erkek ve kadın üzerine farzdır“ (Ahmed). Kâinatın Efendisinin bu mübârek sözlerini Allah Teâlâ Kur’ân-ı Kerim’de şöyle teyit etmiştir: **“Bilmiyorsanız, zikir ehline, âlimlere sorun”** (el-Enbiya, 21/7)

Ebû Tâlib el-Mekki şöyle demiştir: Âyet-i kerimedeki zikir, ilim demektir. Bu âyet-i kerime, bilmeyenlerin âlimleri bularak onlardan sorup öğrenmelerini emretmektedir. Bu arada şunu da unutmamak gerekir ki, ilim iki kısımdır: Farz-ı ayn ve farz-ı kifaye olan ilimler.

Her müslümana farz-ı ayn olan ilim, İslâm’ın rükünlerini beyan eden şu hadisteki hakikatleri ihtiva eden ilimlerdir:

“İslâm dini beş temel üzerine bina edilmiştir: Allah’dan başka ilâh olmadığına ve Hazreti Muhammed’in onun kulu ve rasûlü olduğuna şehadet etmek, namaz kılmak, zekât vermek, hacca gitmek ve oruç tutmak!” (Buhârî)

Bu beş esas her Müslümana farzdır. Bu bakımdan bunların farz oluş keyfiyetini ve nasıl tatbik edilmeleri gerektiğini bilmek de her Müslümana farz olmaktadır.

Geride kalan bütün dinî ve dünyevî ilimler farz-ı kifayedir. Müslümanlardan bir kısmı onlarla meşgul olsa, diğerlerinden sorumluluk düşer.

Ve en iyisini Allah Teâlâ bilir!

neşeli bir atmosfere dökerek ona daha ciddi bilgiler verilmeli, İslâmın arzuladığı edep ve terbiye de aşılarmaya başlanmalıdır.

Rabbimizin selim fitrat üzere yarattığı ve bize bahşettiği yavrularımız, çirkin sözlere, çirkin davranışlara alıştırmamalıdır. Yanlış ve rezil bilgiler ve düşüncelerle dünyalarını da, âhiretlerini de karartacak cahilliklerden, şuursuz davranışlardan onları uzak tutmalı, kötülüklerden, çirkinliklerden sakınmalı, zihinlerini bulandırmamalı, öğrenmeye açık zihin dağarcığını zehirli veya boş bilgilerle doldurmamalıdır.

Yaşı büyüdükçe öğrendikleri de ilerlemeli, güzel kelimeler ve duygular dilinde ve gönlünde yer etmelidir.

İman her güzel amelin temeli, çekirdeğidir. Ameller onunla değer kazanırlar.

İki Cihan Serveri hak dâvâyı tebliğ ediyor, yaşıyor, gönüllere yerleştiriyor, yeni filizlenen nesile değişik vesilelerle şefkatli bir muallim olarak öğretiyordu.

Bir başka hatıra Cündüb ibn Abdullah (r.a.)’dan. Bakınız o ne diyor:

“Biz yeni filizlenip gelişen bir grup genç olarak Allah Rasûlünün (s.a.s.) yanındaydık. Kur’ân öğrenmeden önce imanı öğrendik. Sonra Kur’ân öğrendik ve o bizim imanımızı artırdı, imanımıza iman kattı.”

Berâ ibn Âzib (r.a.)’ın rivâyet ettiği bir hadis ise hayat ile imanı nasıl iç içe yoğurup sunuyor :

“Allah Rasûlü (s.a.s.) bana şöyle buyurdu: “Yatağına yatmak istediğinde namaz için nasıl abdest alıyorsan öylece abdest al. Sonra sağ tarafına yat ve şöyle duâ et:

Allahım! Yüzümü sana döndüm, kendimi sana teslim ettim!

Her işimi sana havale ettim. Sirtımı sana dayadım!

Arzuladığım senin rızan, ümit bağladığım sen, korktuğum da sensin!

Senden başka sığınak, senin kapından başka kurtuluş kapısı yok!

İndirdiğin kitabına, gönderdiğin peygamberine iman ettim.”

Allah Rasûlü (s.a.s.) sözüne şöyle devam ediyor: “Bu duâ, uyumadan önce son sözlerin olsun. O gece ölürsen, yaratıldığın gibi temiz fitrat üzerine hayata göz kapamış olursun.”

Bir başka rivâyette şu ek vardır:

“Ölmez yaşar, yeni bir sabaha uyanırsan büyük ecir alarak sabahı etmiş olursun.”

Allah Rasûlünün Berâ’ya öğrettiği bu duâ, sadece duâ etmek için tekrar edilmesi gereken kelimeler, cümleler değildir. Bir inancı, bir teslimiyeti ve samimiyeti ifade eden kelimeler, cümlelerdir. Şuurla yapılan her tekrar tazelenmeye, canlanmaya vesile olacak mânâ ile yüklüdür.

Anlayan için bunlar çok şeydir...

Teşehhüdün içinde imanın çekirdeği olan “Allah’tan başka hiçbir ilah olmadığına, sadece ve sadece Allah’a kulluk edileceğine, Muhammed’in onun kulu ve Rasûlü olduğuna” şehâdet vardır. “Teşehhüd” ismini de buradan almıştır.

Allah Rasûlü (s.a.s.) her şeyden önce Allah’ın varlığını ve birliğini, kısaca tevhid inancını tebliğ için gönderilmiştir. Filizlenen neslin de kire, pasa bulamadan, bulanıklıklar yaşamadan, yaratıldığı temiz fitratı koruyarak, tevhid inancının beraklığında ve güzelliğinde yoluna devam etmesi en büyük arzularındandır. İslâm nûrunu söndürmeye çalışanlara karşı mücadele verirken, iç içe nice sıkıntılı anlar yaşanırken, yeni yetişen nesillerin şuurla yetişmesi yönünde sergilediği örnek gayret, gerçekten ibret vericidir.

O bizim hidâyet rehberimizdir...

EMEKTAR ÖĞRETMEN:

BEYTULLAH ŞIŞMANOĞLU

(1913-1992)

MEHMET HASAN NÜVVÂB İHL ÖĞRETMENİ

BEYTULLAH AHMED ŞIŞMANOĞLU, Deliorman bölgesi Kemallar (İsperih) belediyesinin Ferhatlar (Delçevo) köyünde 6 Mayıs 1913 tarihinde 4 çocuklu bir ailede dünyaya gelmiştir. Mehmed, Mustafa ve Abdullah adında üç ağabeyi vardır.

Evin en küçük evladı olan Beytullah, ilkokulu doğduğu köydeki Türk mektebinde okumuştur. Derslerden sonra köyünde Bulgarca bilen bay Bratovan'ın yanına gidip ondan ek olarak Bulgarca öğrenmiştir. Babası Ahmed ağa, oğlunun okuma hevesini görünce ne pahasına olursa olsun onu okutmaya karar vermiştir. 1928 yılında Kemallar kasabasındaki Türk rüşdiyesini tamamlamıştır. Daha sonra Razgrad Bulgar lisesinde okumak istese de kabul edilmemiştir. Allah'ın takdiri, ilme susamış olan Beytullah Efendi, orta tahsille yetinmeyerek 1928-1929 eğitim yılında Şumnu'daki Medresetü'n-Nüvvâb'a kaydolmuştur. Okulun Tâli (lise) kısmından 1933'te, Âli (yüksek) kısmını ise 1936'da üstün başarıyla mezun olmuştur. Bu okulda en sevdiği hoca Vedinli pedagog Hasip Safveti'dir.

Beytullah Efendi, daha Nüvvâb'ta öğrenci iken birkaç öğrenci arkadaşıyla beraber 1933-1934 yıllarında "Emel" gazetesini yayınlamıştır. Gazete edebî, toplumsal, ilmî ve dinî konularda yazılar içermektedir. Ancak uzun ömürlü olmamıştır.

Okuldan mezun olunca Başmüftülük tarafından Eski Cuma (Tırgovişte) Müftülüğüne tayini uygun görülümüşse de kendisi kabul etmemiştir. O yüzden ilk görevi Şumnu'daki Medrese-i Aliye'de Türk dili ve edebiyatı hocasıdır. Bu dönemde Nüvvâb'ın ilk müdürü Emrullah Feyzullah Efendi'nin kızı Zehra hanım ile evlenip damadı olma şerefine nail olmuştur. Üç çocuk ba-

basıdır ve hepsi Türkiye'ye göç etmiştir.

Nüvvâb'ın yurtlarında kalan öğrencilerin sabahları kaldırılıp derse hazırlanması bizzat müdür Emrullah Efendi tarafından yapılırken 1936-37 ders yılında damadı Beytullah Şışmanoğlu belletmen (mubassır, muid) olarak tayin edilmiştir. Farklı sebeplerden dolayı 1930'lu yıllarda okulun öğretim kadrosunda boşalan görevlere Nüvvâb'ın Âli kısmından mezun başarılı talebeler tayin edilmeye başlanmıştır. Bunlardan biri de Beytullah Şışmanoğlu'dur. O, Nüvvâb okulunda uzun yıllar Riyâziyât (Matematik), Coğrafya, Nebâtât ve Hayvânât (Biyoloji) derslerini okumuştur. Hatta Nüvvâb öğrencilerinin istifade etmesi için zooloji ve botanik ders kitapları hazırlamıştır.

Beytullah Şışmanoğlu, Nüvvâb'ın üçüncü müdürü olan Ahmed Hasan (Davudoğlu)'ndan sonra 1947-1951 yılları arasında müdürlük yapmıştır. Hem Nüvvâb Medresesinin son müdürü, hem de onun yerine açılan Nüvvâb Türk Azınlık Lisesinin en sıkıntılı ve sancılı döneminde müdürlüğünü yapmıştır. Ne gariptir ki, Nüvvâb'ın açılışını aynı zamanda ilk müdürü olan kayınpederi Emrullah Efendi yapmış, kapanışı ise damadı Beytullah Şışmanoğlu zamanında olmuştur.

Şışmanoğlu, Türk Lisesi müdürlüğünden sonra Şumnu Yüksek Öğretmen Enstitüsünün Türkçe şubesinde Osmanlıca, Türkçe ve edebiyat öğretmenliği görevinde bulunmuştur. Ayrıca Şumnu bölgesinde Türkçe Sancak Müfettişi olarak da görev yapmıştır. İlâveten Başmüftülüğün bazı çalışmalarına müşavir olarak katılmıştır.

Beytullah hoca, gerek Medrese-i Aliyede, Nüvvâb ve Yüksek Öğretmen Enstitüsünde, gerekse değişik kurslarda Türk okullarına binlerce hoca yetiştir-

miştir. Yıllarca sürdürdüğü eğitim faaliyetleri sebebiyle Bulgaristan'daki Türk eğitimcilerinden 1969 yılında Emektar Öğretmen unvanı ile ödüllendirilen ilk hocadır.

Öğrencilerine göre Şışmanoğlu: Latifeci bir adamdır, verdiği mizah örnekleri genellikle Türk edebiyatı tarihindedir. Bu özelliği onu gerek öğrencileri, gerekse öğretmen arkadaşları arasında sevilen biri haline getirmiştir. O, bugün bile hem Bulgaristan'da, hem Türkiye'de hayırla yâd edilmektedir.

Beytullah Efendi'nin yayın hizmetleri de önemlidir. Nüvvâb için hazırladığı ders kitaplarının yanısıra Öğretmen Enstitüsünde hoca iken öğrencisi ve meslektaşı Yusuf Kerim ile beraber yaklaşık 2100 atasözünü derleyerek kitap haline getirmiştir. Ayrıca Bulgaristan'da Müslüman-Türk topluluğu Türkçeyi ve edebiyatı uzun zaman onun kaleme aldığı eserlerden öğrenmiştir.

Beytullah hoca, 1989 yılında yaşanan Büyük Göç ile Anavatan Türkiye'ye göç etmiştir. 1 Aralık 1992 tarihinde rahatsızlanıp İstanbul Güneşli'de fânî dünyaya gözlerini kapamıştır. Kabri İstanbul Esenyurt kabristanlığında bulunmaktadır.

Kaleme aldığı bazı eserler:

1. İlm-i Hayvânât, Nüvvâb Matbaası, Sofya 1940.
2. İlm-i Nebâtât, Nüvvâb Matbaası, Sofya 1942
3. Atasözleri ve Özlü Sözler, (Yusuf Kerimof ile birlikte), Sofya 1955, 1960.
4. Türk Dili Metodikası, 1955.
5. Edebiyat Metinleri, (Heyet), 1957.
6. Türk Dili Grameri, (Heyet), Sofya 1959.
7. Edebi Okuma Metodikası (Mualim Enstitülerine Ait Ders Kitabı)

KÖSTENDİL ŞEHİRİ, BALKANLARIN en nâdide tarihî eserlerini görebileceğimiz köklü geçmişi olan şehirlerden birisidir. Bulgaristan'ın batı kesiminde Makedonya sınırına oldukça yakın bir mesafede bulunan Struma nehri boyunca yer almaktadır. 1371 yılında Osmanlı'nın kazandığı Çirmen Savaşından sonra önünde bir süreliğine ciddi bir engel kalmayan Türk ordusu, Sırp Prensi Konstantin Dragaş'ın hüküm sürdüğü Köstendil'i 1372 yılında fethetmiştir. Daha önceleri Velebus-dus (Velbjid) olan şehrin adı "Konstantin ili" tabirinin bozulmuşu olan "Köstendil"e çevrilmiştir. Köstendil'in fethi, Türk akıncılarına Sırbistan yolunu açmış ve bunun neticesinde 1374 yılında bu ülke Osmanlı İmparatorluğuna bağlılığını arz etmiştir. Osmanlı idaresi altına giren bölge İslâmî kisveye bürünmüş ve camileri, medreseleri, tekke ve zaviyeleri, köprüleri ve kaplıcalarıyla meşhur Köstendil şehri Osmanlı devletinin en gözde merkezlerinden biri haline gelmiştir.

Feridun Ahmed Bey camisi şehrin merkezinde Stefan Karaca caddesindeki Çifte Hamam'ın yanında yer almaktadır. Bu eser, Köstendil'de Sancak Beyliği yapmış olan Osmanlı devlet adamı Feridun Ahmed Bey tarafından 1575 yılında yaptırılmıştır. 1734 yılında onarıldığı yazılı kaynaklarda belirtilmektedir.

Dikdörtgen planlı harimi 10x10 ebatlarında olup tam bir kubbe ile örtülüdür. Giriş önündeki yarım kubbe

AYDIN ÖMEROV
YİE ÖĞRETİM GÖREVLİSİ

KÖSTENDİL FERİDUN AHMED BEY CAMİSİ

ile örtülü bu tarihî eser özel bir tarz oluşturmuştur. Eserin kuzey tarafında yarım kubbe kullanılmıştır. Bu bakımdan cami, Balkanlar'da kendine has planı ile tektir. Son cemaat yeri üç kubbe ile örtülü olan mekân dört mermer sütun üzerine bina edilmiştir. Cami almaşık tarz duvar örgüsüne sahiptir. Cami duvarları moloz taş ve kırmızı tuğla ile örülmüş olup pencere üstleri kırmızı tuğlalı kemerle şekillenmiştir. Maalesef aslına uygun şekilde restore edilmeyen caminin iç kısımlarındaki hat ve nakışlar tamamıyla silinmiş ve üzerleri beyaz badana ile örtülmüştür. Sadece kubbe kısmında kalan yaprak gravürlü bir

desen kubbenin etrafını sarmakta ve kubbenin tam ortasında Davud yıldızlı bir desen bulunmaktadır. Caminin mihrabı korunmuş, lâkin minberi yerinden sökülüştür. Mahfil kısmı dört adet yeşil mermer üzerine kurulmuş ve mermer sütunlar kesme taşla örülmüş kemerler ile bağlanmıştır.

Feridun Ahmed Bey Camisinin minaresi kaidesine kadar yıkılmış ve kaide kısmı hariç minareden geriye bir şey kalmamıştır. Bugün Feridun Ahmed Bey Camisi, Köstendil Tarih Müzesi olarak kullanılmaktadır. İç kısmı, sergi galerisi gibi düzenlenmiş ve restorasyon esnasında cami içinden ve yakınındaki eski Roma hamamlarında yapılan kazılar esnasında bulunmuş antik döneme ait eserler sergilenmektedir. Feridun Ahmed Bey Camisinin son tamir kitabesi korunmuş olup yazısı da okunmaktadır.

Caminin tamir kitabesi şöyledir:

“Bu câmiyi binâ eden cihân durdukça yâd olsun,

Eden tamirini yâ Rab iki âlemde şâd olsun,

Hizmet edenlere yâ Rab kerem bâbın küşâd eyle,

Alıp cennetlere anları cemâlinle şâd eyle.”

İRLANDA BÜYÜKELÇİSİNDEN BAŞMÜFTÜYE RESMİ ZİYARET

Başmüftü Dr. Mustafa Hacı, 7 Martta İrlanda Cumhuriyeti Sofya Büyükelçisi Maykıl Forbs ile resmi görüşme gerçekleştirildi. Buluşma, Başmüftülük idari binasında gerçekleşti. Görüşme, Başmüftülük kurumunun Bulgaristan'daki diplomatik misyon temsilcileri ile iyi ilişkilerini sürdürmesi amacı ile yapmıştır.

Büyükelçi Forbs, Bulgaristan Müslümanlarının dinî kurumuna duyduğu saygıyı ifade ederek Bulgaristan'da ilgisi çeken şeyleri paylaşmıştır. Başmüftü Dr. Mustafa Hacı ise misafirini Başmüftülüğün faaliyetleri ve Bulgaristan'daki Müslüman topluluğunun hayatı hakkında bilgilendirmiştir.

KIRCAALI MÜFTÜSÜ BURSA DÂRÜSSELÂM CAMİSİNDE VAAZ ETTİ

Kırcaali Bölge Müftüsü Beyhan Mehmed, Bursa şehrini ziyareti esnasında şehrin büyük camilerinden biri olan Dârüsselâm Camisinde, 2 Martta Cuma namazı öncesi vaaz verdi. Müftü, yaklaşık 2000 kişiden oluşan cemaat tarafından dikkatle dinlendi.

Sayın Beyhan Mehmet, Cuma namazında bulunan cemaate hitaben, Bulgaristan Müslümanları Başmüftülüğünün faaliyetleri ve kampanyaları hakkında bilgi verdi. Ayrıca 2017 yılı hac organizasyonu hakkında malumat vererek "çifte vatandaş" olan göçmen hacı adaylarının Bulgaristan Müslümanları Başmüftülüğünün 2017 yılı hac organizasyonu ile kutsal toprakları ziyaret etme fırsatlarının olduğunu hatırlattı.

YÜKSEK İSLÂM ŞURASINDAN BİR İLK

Bulgaristan Müslümanlarının merkezî kolektif organı olan Yüksek İslâm Şurası, günümüzde restoran olarak faaliyet gösteren eski Filibe Mevlevihanesinde 9 Martta mutat toplantısını yaptı. Toplantının Mevlevihânedede yapılmış olması Şuranın tarihinde bir ilktir.

Ayrıca toplantıya Güney Bulgaristan'dan gelen bazı Cemaat-i İslâmiye temsilcilerinin de iştirak etmesiyle bir ilk daha gerçekleşti. Yüksek İslâm Şurası Başkanı Vedat S. Ahmed, davetine icabet eden encümenlere çalışmalarından dolayı teşekkür etti ve buna benzer uygulamaların devam edeceğini bildirdi. Şura toplantısına katılan encümenler 2016 yılı faaliyet raporlarını sundular.

28 KİŞİ UMREYE GİTTİ

Bulgaristan Müslümanlarına hac ve umre organizasyonu konusunda hizmet sunan Başmüftülük, bu yıl da 28 kişinin umreye gitmesine vesile oldu. Böylece kanaat imkânlarla umre parasını zor biriktiren ülkenin farklı bölgelerinden gayretli Müslümanlar kutsal toprakları görme özlemlerini giderdiler. 18 Mart itibarıyla iki hafta süren kutsal yolculuk, Başmüftülüğün tecrübeli hac ve umre ekibi sayesinde çok güzel bir şekilde gerçekleşti. Umreci kafilesi ibadetlerini Başmüftülük Hac Dairesi Uzmanı Cemal İsa'nın öncülüğünde ifa etti.

MISIR ZİYARETİ

11-12 Mart 2017 tarihleri arasında Mısır'ın Başkenti Kahire'de gerçekleştirilen uluslararası konferansın ana söylemlerinden birisi "Terörün Dini ve Vatanı Yoktur" oldu.

Konferansta Bulgaristan Müslümanları Yüksek İslâm Şurası Başkanı Vedat S. Ahmet tarafından temsil edildi. Konferans, Mısır Evkâf Bakanlığına bağlı İslâmî Hizmetler Meclisi tarafından düzenlendi. Bakan Prof. Muhammed Muhtar Cuma'nın daveti üzerine konferansa, 40 ülkeden yaklaşık 100 Müslüman lider, araştırmacı ve farklı devlet kurumlarının temsilcileri katıldı.

Bu yıl yirmiyedincisi düzenlenen toplantının teması: "Liderlerin ve Karar Alıcıların Barış Kültürünün Yagınlaşmasında, Teröre ve Meydan Okumalara Karşı Rolü" oldu. Dinî liderlerinin sundukları raporların dışında, Mısır Meclisi, Kazakistan, Moritanya, Rusya, Avrupa Meclisi, Avrupa Komisyonunun vb. devlet kuruluşlarının temsilcileri de konuşma yaptılar. ❁

Хазрети Мухаммед и образованието

Любимият ни Пейгамбер Мухаммед (с.а.с.) във всяко отношение е пример за вярващите. Дори в много случаи той е осветлявал пътя и на невярващите в неговите послания. Примерът му не е само на теория. Мухаммед (с.а.с.) е превърнал в приложими принципи логичните и крайно необходими от теоретичен аспект неща, които самият той е прилагал в живота. Тоест не само е научил как да се яде риба, а и как да се лови.

Вземете която и да е сфера от живота на човека, това може да е дори най-скритата и съкровената, ще се види, че Пратеника на Аллах е осветлил и този тъгъл. Ако се изразим с кораничен език, той е докоснал всички фини части от човешката същност с „благо слово“, „мъдрост“, „хубаво поучение“ и „прекрасен образец“ и така е оставил след себе си жив и приложим модел. Следователно няма как той да не е засегнал въпроса за образованието. Защото именно то е лекът за болките на човека. Впрочем Учителят ни не е ли работил през целия си живот като една образователна институция? Нима той, за да спаси човечеството, в рамките на 23 години не възпита всъщност златното поколение, което подари на света, и то ока за своето влияние върху следващите векове, та до днес? В резултат на осъществено то обучение лице в лице Мухаммед (с.а.с.) остави след себе си поколението на вода-

чите, но заедно с това не унаследихме ли от него разбирането и системата, включващи възпитателните принципи и методи, които тепърва съвременните педагози се опитват да открият?

От няколко години в Европа се говори за „учене през целия живот“. А Мухаммед (с.а.с.) е посочил това още преди 1400 г. с думите: „Търсете науката от люлката до гроба!“ Ислямският свят от векове черпи от примера на Пейгамбера (с.а.с.) по отношение на обучението на слепия по рождение Абдуллах бин Умми Мектум, докато „модерните“ образователни парадигми тепърва осветляват образователните потребности на хората с увреждания.

Но един от най-важните принципи, на които ни е научил Мухаммед (с.а.с.), е безкористното образование, тоест да се учи не за печелене на нещо, а с намерение за прилагане на наученото. Като че ли именно това трябва да е изходната ни позиция днес. Нали и без това навсякъде се говори за реформа в образованието? Нека и ние да учим и обучаваме, не за да станем или постигнем нещо, дори не за да си намерим работа, а целейки единствено задоволството на Аллах и прилагане на наученото. Ако направим това, ще видим как разместените през вековете камъни ще се наредят по местата си.

Ведат С. Ахмед

Брой 4 (268)

Април 2017

Година XXV

ISSN: 1312-9872

Издател

МЮСЮЛМАНСКО

ИЗПОВЕДАНИЕ

Главно мюфтийство

Вид издание

Месечно, периодично

Редакционна колегия

Ведат С. Ахмед

Джемал Хатип

Доц. Ибрахим Ялъмов

Д-р Исмаил Джамбазов

Д-р Кашир Мухаммед

Мурад Бошнав

Мухаммед Камбер

Технически редактор

Салих М. ШАБАНОВ

Контакти

София 1000

ул. „Братя Миладинови“ 27

Списание „Мюсюлмани“

Представителства

Мюсюлмански настоятелства

Районни мюфтийства

Online

www.grandmufti.bg

muslimani@grandmufti.bg

Печат:

Sky Print

Абонаментни цени

Годишен: 24,00 лв.

Шестмесечен: 12,00 лв.

СЪДЪРЖАНИЕ

02 Посланикът на Република Йемен в София н.п. Абдулраззак Мухаммед Ал-Амрани: Йемен е страна с петхиядолетна история

06 Какво трябва да бъде отношението ни към учените

08 Мевлид и традиционни обреди сред мюсюлманите в България

10 Милостта – основен принцип в поведението на Пратеника

Мухаммед(с.а.с.)

11 Ученето и обучението в думите на Мухаммед (с.а.с.)

12 За езика, комуникацията и интеграцията

14 Родителите заслужават уважението на децата си

16 Опиятието на епохата

17 Имам Турмузи

ПОСЛАНИКЪТ НА РЕПУБЛИКА ЙЕМЕН В СОФИЯ Н.П. АБДУЛРАЗЗАК МУХАММЕД АЛ-АМРАНИ ЙЕМЕН Е СТРАНА С ПЕТХИЛЯДОЛЕТНА ИСТОРИЯ

► *Ваше Превъзходителство, колко близо и колко далече са един от друг йеменският и българският гражданин? Доколко са преодолими културните различия и граници?*

Това, че има географска отдалеченост между Йемен и България, не означава непременно наличието на големи културни различия между двата народа. Географското измерение избледнява и започва да изчезва още с пристигането на йеменския гражданин в България и научаването на български език.

► *Границите на моя език са граници на моя свят, казва философът Витгенщайн. Това в случая се отнася и за йеменците.*

Културните различия не представляват пречки или граници, които да възпрепятстват интеграцията на йеменца в България. Йеменският гражданин знае как да се сближава и да съжител-

Негово Превъзходителство посланик Абдулраззак Мохаммед Ал-Амрани е назначен за ръководител на дипломатическата мисия на Република Йемен в България през юли 2015 г. Преди това служи като заместник-ръководител на мисията на Йемен в България и в Чешката република, както и като член на йеменските посолства в Австрия и Франция. Служил е и като консул в посолството на Йемен в Амман, Йордания. Негово Превъзходителство отговаря и за йеменските граждани в Румъния. Работи като заместник-директор на отдел „Планиране и изследване“ и директор на отдел „Европейски съюз“ при Министерството на външните работи в Сана, Йемен. Изнася лекции по Консулско право в Дипломатическия институт в Сана. Автор е на много книги, включително и „Пътешествието на Ал-Амрани: знание и анекдоти“ (в нея помества събраните от неговия баща шейх Мухаммед Исмаил Ал-Амрани знания и изследвания, исторически разкази и анекдоти), „Консулската професия: Закони и практики в Република Йемен“ и „Йеменците в Йордания: История и особености“. Понастоящем работи върху нова книга, озаглавена „България от източния ъгъл“. Завършил е Университета в Сана, Бизнес колеж – бакалавър на науките по мениджмънт, през 1988 г. Роден е в Сана на 30 септември 1965 г., женен, с четири деца.

ства с всички народности и с научаването на езика изчезват всички различия.

► **А какво ще кажете за религиозните различия, Ваше Превъзходителство?**

По отношение на религията йеменецът прилага Словата на Всевишния Аллах: „Вие си имате своята религия и аз имам своята религия“ (Коран, 109: 6). Така че религията не е бариера между него и другите и най-доброто доказателство за това е, че по-голямата част от йеменците, които са дошли в България да учат, са останали тук, оженили са се за българки и са създали семейства, превръщайки България във втора родина за себе си.

► **Значи има случаи, в които млади йеменци се преселват в България?**

По природа йеменският човек е мигрант. Отпреди новата ера до днес йеменците са мигрирали до различни части на света и са се установявали в тях. В древността йеменците мигрирали в страните от региона Шам, Ирак, Египет и Северна Африка. В миналите векове мигрирали до Източна и Южна Азия (Индонезия, Малайзия, Филипините, Индия и др.), като разпространили исляма по тези земи чрез своята търговия и добро ислямско отношение. В началото на деветнадесети век йеменци са мигрирали в Европа, по-специално в Англия, а също и в Америка, и са се установили по тези земи, като там все още са налице големи йеменски диаспори.

► **В Йемен знае ли се за българските мюсюлмани?**

За съжаление, много хора в Йе-

мен нямат достатъчно знания за мюсюлманите в България.

► **Каква може да е причината за това?**

Причината за това може да се дължи на факта, че България 45 години е била под комунистическо управление и е била в пълна изолация от мюсюлманите извън България. През този период правителството е ограничавало много от дейностите на мюсюлманите и им е забранявало да практикуват своите поклонения и религиозни ритуали в собствената си страна, да не говорим за свободата за излизане извън границите на България. Така че те не са имали връзки и възможност да излизат извън България, за да запознаят другите със себе си. След разпада на тоталитарната система през 1989 г. гласът на българските мюсюлмани започна да се чува във и извън България и те получиха своите права като български граждани. Благодарение на усилията на Главно мюфтийство, представлявано от д-р Мустафа Хаджи, главен мюфтия на България, и на Висшия мюсюл-

мански съвет започнахме да научаваме за наличието на мюсюлмани и ислям в България чрез дейностите, събитията и официалните участия на мюфтията и на Висшия мюсюлмански съвет вътре и извън България.

► **Ваше Превъзходителство, какви са впечатленията Ви от живота в България?**

В България човек не чувства отчуждение, затова животът тук е лесен. Българският народ е приятелски настроен и притежава много от чертите на ориенталския човек. Ето защо посетителят на България, или пребиваващият в нея, се чувства комфортно, като в позната среда и все едно живее в своята страна. Например още през първата седмица на моето пристигане в България забелязах разликата между българския народ и другите европейски народи. Преди съм работил като дипломат във Франция, Австрия и Чехия, но не съм намирал в тези страни тази социална и емоционална близост, която намерих в България в резултат на близостта в някои обичаи и tradi-

ции. Едно от най-красивите неща в България е комбинацията от разнообразна очарователна природа с древна история, както и обичаите и традициите, археологическите съкровища и фолклорът. Всичко това създава един сюрреалистичен туристически магнит за всички туристи и посетители на България.

► **Как виждате отношенията между Йемен и България в близките години?**

Българо-йеменските отношения са исторически и забележителни. Първата визита на арабски лидер в България е посещението на йеменския президент Абдулах ес-Селаял през 1964 г. (първи президент на Йемен след революцията през 1962 г. и основаването на Републиката). А дипломатическите отношения между двете страни съществуват от 1979 г. Двустранните отношения достигнаха своя апогей през осемдесетте години на миналия век, обаче международните промени и конкретните обстоятелства в двете страни забавиха това развитие. Но и двете държави имат волята и решимостта да развият своите отношения в различни области и да активират подписаните двустранни споразумения между тях.

► **Как повлияха събитията от последните години на двустранните отношения между Йемен и България?**

Йемен стана сцена на полити-

ческа криза и движение за промяна в началото на 2011 г., но последва опустошителна война в резултат на подкрепения от бившия президент преврат на бунтовниците хуси през 2014 г. и Йемен се озова в спиралата на конфликта. Надяваме се в най-скоро време този бунт да бъде потушен и Йемен да се завърне към нормалното си състояние. От своя страна България има забележителни политически позиции спрямо Йемен. Така например, в разгара на политическата криза в Йемен, съвместният българо-йеменски икономически комитет проведе среща през 2012 г. в Сана. Това е ясно политическо послание и потвърждение за подкрепата на България за политическия преход в Йемен. България подкрепя законното правителство в Йемен и се стреми в рамките на Европейския съюз и международната общност към намиране на мирно и политическо решение, за да се сложи край на бунта на хусите.

► **Ние, мюсюлманите в България, гледаме с носталгия към местата, където има културна или историческа следа от времето на Пратеника Мухаммед (с.а.с.), въпреки че повечето от нас никога не са били по тези земи. Може ли накратко да ни разкажете за културното и историческо наследство на Йемен?**

Йемен е страна с древна история, която се простира до пет хиляди го-

дини. През този период са съществували много древни йеменски държави като Сабейското царство и Химяритското царство, както и Катабанското царство, Хадрамут и Минейското царство. Има много паметници като останките от трона на Савската царица, чиято история с Пратеника Сюлейман (Соломон) е спомената в Свещения Коран, както и историческия бент Мариб и много други. Независимо дали са в Мариб, Хадрамут, Сана, Аден, Таиз, Забид или други йеменски градове, тези паметници датират от доислямския период.

Знаем, че в Свещения Коран и хадисите на Пратеника Мухаммед (с.а.с.) също се споменава за Йемен.

Има две сури, носещи името на две йеменски царства – „Себе“ (34) и „ел-Ахкаф“ (46). Йеменците са приели исляма доброволно, затова Пратеникът на Аллах (с.а.с.) е посетил на тях много хадиси. Прате-

никът на Аллах (с.а.с.) е направил благодарствено седжде, когато до него дошла вестта за приемането на исляма от народа на Хемдан (с Хемдан се имат предвид племената Хашид и Бакил). Когато през осмата година по хиджри Повелителят на вярващите Али бин Ебу Талиб (радияллаху анх) изпратил от Сана до Пратеника на Аллах (с.а.с.) новините за приемането на исляма от Хемдан, Пратеникът на Аллах (с.а.с.) казал: „Хемдан са приели исляма“, и направил седжде в знак на признателност към Всевишния Аллах. Когато през седмата година по хиджри Ебу Муса ел-Ешари и хора от племето Ешарити (йеменско племе, населяващо Тихаме) дошли при Пратеника на Аллах (с.а.с.), той казал прочутия хадис: „При вас дойдоха вярващите от Йемен, те са с най-нежни и най-меки сърца. Вярата е йеменска, разбирането на религията е йеменско и мъдростта е йеменска“ (Бухари и Муслим). По отношение на повода за низпославането на Словата на Всевишния: „Когато дойде подкрепата на Аллах и победата, и видиш хората да встъпват на тълпи в религията на Аллах“ (110: 1–2), се предава от Ибн Аббас (р.а.), че е казал: „Бяхме при Пратеника на Аллах (с.а.с.), когато бе низпослана тази сура, и тогава той каза: „Това са жителите на Йемен“. В друго предание от Ибн Аббас (р.а.) се разказва, че е казал: „Докакто Пратеникът (с.а.с.) беше в Медина, изведнъж каза: Аллаху ек-

бер (Аллах е най-велик), Аллаху екбер! Дойде подкрепата на Аллах и победата! Дойдоха йеменците, чистосърдечни хора с мека природа. Вярата е йеменска, разбирането на религията е йеменско и мъдростта е йеменска“. Много от енсарите, които подкрепиха Пратеника на Аллах (с.а.с.) по време на преселението му, са йеменци.

► **Казват, че „човек е враг на това, което не познава“. Как според Вас съвременният човек може да опознае другия? Културата винаги е служила като мост към „другия“, „различния“. Какви действия са предприети от страна на Йемен за представяне на йеменската култура, литература и светоглед в България?**

Днес светът вече не е какъвто беше в миналото. Светът се превърна в едно малко село, всеки е отворен за всички. Благодарение на технологичното развитие, огромното количество информация в интернет и лекотата на общуване чрез електронните средства гражданите на България примерно вече не се нуждаят от това да очакват Посолството да организира дейности за запознаване с Република Йемен, нейната история и новини за случващото се в нея. С едно кликане пред човека се отваря поток от данни, информация, снимки и новини. Разбира се, въпреки блокадата, продължаващата война и политическите проблеми на Йемен днес, в зависимост от наличните условия, Посолството в София се стреми да за-

познава българската аудитория с йеменската цивилизация и древното йеменско културно наследство. Например Посолството неотдавна участва в културния фестивал „Орешак 2016“, също във Фотоизложбата, която от две години се провежда на „Моста на влюбените“ в София, както и в други събития.

► **Този месец честваме 1446-годишнината от рождението на Пратеника. Празненствата в България продължават една седмица. В Йемен честват ли този празник? Как празнуват йеменците?**

Да, разбира се. Но при нас празненствата не продължават толкова дълго. През вечерта на 12 раби-ул-еввел главният мюфтия на Република Йемен, заедно с министъра на вероизповеданията и редица други учени и редови мюсюлмани кланят вечерния намаз, в една от големите джамии на Сана, след което се чете Коран, изнася се лекция за живота на Пратеника (с.а.с.), пеят се религиозни песни и поемата „Касидету-л бурде“, след което програмата завършва със салеват-и шериф и хората се прибират по домовете си.

► **Благодаря Ви за отделеното време и споделената информация, Ваше Превъзходителство! Бихте ли желали да добавите още нещо?**

Искам да изкажа най-искрени благодарности към списание „Мюсюлмани“ за ролята му в просветата на българските мюсюлмани и за запознаването на българския народ като цяло с исляма, за да бъде чуто гласът на мюсюлманите от целия български народ и да се види, че ислямът е религия на мира, на съжителството и разбирателството, а не религия на капсулирането за другите, както си го представят някои. Ислямът е световна религия, която не се свежда само до определена общност, етнос или пол.

КАКВО ТРЯБВА ДА БЪДЕ ОТНОШЕНИЕТО НИ КЪМ УЧЕНИТЕ

ДЖЕМАЛ ХАТИП
ЕКСПЕРТ ОТДЕЛ „ИЗДАТЕЛСТВО“

БИЛО СЛЪНЧЕВ ДЕН – разказва ни Ебу Дерда (р.а.), и както обикновено, хората се били събрали около Пратеника на Аллах (с.а.с.), който ги поучавал на доброто и им възбранявал злото. Изведнъж Пратеника на Аллах станал и се загледал в небесата, после казал: „Наближи времето, когато науката ще бъде вдигната (или изтръгната) от хората“. Тогава един от намира-

щите се там попитал: „Как ще бъде изтръгната и вдигната науката от нас, о, Пратенико на Аллах, та нали ние, нашите жени и деца постоянно четем Книгата на Аллах (а и ти си все още сред нас)?“ Тогава Пейгамбера отговорил: „Не. Не е така, както ти си мислиш! Аллах няма да изтръгне науката от гърдите на Своите раби, нито пък ще я вдигне, като затрие изписаното в

Неговата Книга. Истината е там, че науката ще бъде взета и прибрана със смъртта на учените. И така, докато дойдат такива времена, когато измежду хората няма да останат учени. След това ще се появят невежи водачи, ще приемат себе си за учени и винаги, когато бъдат запитвани за нещо, ще отговарят без доводи и знания. Ето така ще изпаднат в заблуда, ще заблудят и тези, които ги следват“.

Размишлявайки върху това предание, всеки разумен мюсюлманин може да забележи приликата в ситуацията и времето, което се описва в нея, и времето и ситуацията, в които живеем днес.

Няма съмнение, че един от основните проблеми на мюсюлманската общност в нашето съвремие и един от водещите фактори, които са причина за положението на мюсюлманския свят, е незачитането на учените и следването на невежите в обществото.

Очевидно е, че много хора в

Всеки заслужава да бъде почитан според науката си, на това ни учат Коранът, Пейгамбера и приближените раби на Аллах Теаля. Не приляга на учен да се възгордява и да не приема авторитет над себе си.

днешно време не отдават никакво значение на науката и нейните носители – учените. Часове, дни и години наред обикалят по „седенките“ в социалните мрежи, където прекарват „свободното си време“ в спорове относно религията и убеждавайки младежта, че учените нямат никаква заслуга пред останалите, а са само „хора“ като мен и теб... С това се стараят да наложат единствено личното си мнение сред обществото, провъзгласявайки себе си за най-разсъдливи и компетентни по религиозните въпроси на мюсюлманската общност.

В Свещения Коран Всемогъщия Аллах повелява: „О, вярващи, покорявайте се на Аллах и се покорявайте на Пратеника и на удостоените с власт сред вас!“ (ел-Маиде, 4: 59)

Тълкувайки този айт, известният муфессир – тълкувател на Свещения Коран – Ибн Кесир (рах. ал.) споделя: „В думите ули-л-емри минкум (удостоените с власт сред вас) се съчетават всички водачи и учени сред мюсюлманското общество, които са спечелили доверието на обществото...“. А Ибн Теймийе (рах. ал.), давайки определение за учения, споменава следните критерии: „Ученият е човек – мюсюлманин, спечелил доверието на мюсюлманската общност, в която се намира, приет от мнозинството сред тях със своята наука, искреност, богобоязливост, избягващ горделивостта и високомерието и

живеещ според знанията си...“

Имам Суюти пък допълва: „Учените сред мюсюлманите са на степени. Някои от тях са дарени с висша наука и ние трябва да ги следваме и подкрепяме, други – с по-малко от това, но всеки заслужава да бъде почитан според науката си, на това ни учат Коранът, Пейгамбера и приближените раби на Аллах Теаля. Не приляга на учен да се възгордява и да не приема авторитет над себе си. Това е гордост, а „...всеки, който има гордост в сърцето колкото синапено зрънце, няма да влезе в дженнета...“.

Истинският мюсюлманин следва от сърце повелята на Аллах Теаля: „И питайте знаещите, ако самите вие не знаете!“ (ел-Енбия, 21: 7), и когато срещне по-компетентен от себе си, приема го и му отдава уважение в рамките на Корана и сюннета.

Много е важно да се знае, че уважението и подчинението на учените не се изискват заради самите тях, а поради науката, която те носят и практикуват. Така че, ако това, което говорят и изпълняват, съответства на Корана и сюннета на Пратеника, тогава подчинението и уважението към тях са задължителни (заради истината, която споделят), тъй като Аллах Теаля повелява: „И питайте знаещите, ако самите вие не знаете!“, а Неговия Пратеник ни напомня: „Учените са наследници на Пейгамберите, които не наследяват нито

злато, нито сребро, а наука“. Тогава наследяващите тази велика наука би трябвало да бъдат уважавани според наследството, което са поели.

Пояснявайки това, видният учен еш-Шатиби споделя: „Подчинението и уважението ни към учените са задължителни, докато те следват Корана и сюннета на Мухаммед (с.а.с.) и живеят според тях..., а отлъчат ли се, то тогава няма подчинение на създаване в противовес на Създателя“. И ако човек продължи да ги следва сляпо и упорито, тогава има опасност да попадне в грешката на предишните народи, за които в Корана се повелява: „Те взеха за господари не Аллах, а своите правници и своите монаси...“

Когато говорим за това какво трябва да бъде отношението ни към учените, не можем да подминем, без да споменем и казаното от Ебу Хамид ел-Газали (рах. ал.), който споделя: „Всеки, който извърши дело според Корана и сюннета, е приложил част от науката (и заслужава уважение за това) и всеки е учен дотолкова, доколкото делата му отговарят на неговите знания (тоест човек знае само толкова, колкото наистина практикува в живота си, според което непрактикуваната наука не е знание, а товар за този, който я владее)..., довод за това са словата на Аллах Теаля: „Онези, които бяха натоварени с [науката на] Тората, а после не понесоха товара, приличат на магаре, носещо книги. [Колкото повече се натовари, толкова по-лошо за него.] Колко лош е примерът на хората, които взимат за лъжа знанията на Аллах! Аллах не напътва хората-угнетители“.

Мевлид и традиционни обреди сред мюсюлманите в България

ГЛ. АС. Д-Р МИЛА МАЕВА,
ИЕФЕМ - БАН

В РЕЛИГИОЗНАТА ТРАДИЦИЯ с термина „Мевлид“ първоначално се означава мястото или времето на раждането на Пратеника Мухаммед, но поради съществуващи противоречия относно датата на раждането празникът започва да се свързва със смъртта му. Кодифициран през 13 в., в края на 16 в. празникът е въведен и в османския султански двор, а през 1910 г. е отбелязано и първото официално честване. В най-популярните текстове за Мевлид, съставени от Сюлейман Челеби през 1409 г., са описани няколко момента от детството на Мухаммед, моралният му портрет, смисълът на неговата мисия, легендарни детайли от живота му и събитията около смъртта му. За мнозинството от вярващите в България днес той е част от „мюсюлманлъка“. „Песне на Мевлид“ за мюсюлманите в страната означава рецитиране на животоописанието на Пророка и по-точно – на поетични дитирамби за раждането, живота, под-

визите и добродетелите му, като е отделено място за посещение то му в отвъдното и за смъртта му.

Той е част от поменалната (следпогребалната) обредност на мюсюлманите и се осмисля като цялостен ритуален комплекс, който свързва света на живите с този на мъртвите. В него са включени строго регламентирани обредни действия, както и приготвяне на трапеза с определен брой ястия. Според вярващите целта им е опрощаване на греховете и осигуряване на спокоен вечен живот на покойниците. В някои райони Мевлидът се организира в къщата на починалия, а в други – в селската джамия или молитвена къща. В отделни части на страната молитвата се ръководи от местния ходжа/имам, а в

други – от възрастна жена, която може да чете или знае наизуст молитвите на турски и арабски език. Според традицията – ако мъж чете – присъстват и мъже, а жените сядат отзад или в други стаи, а ако четат жени – идват само жени. Интересно е, че за повечето от младите мюсюлманки Мевлидът е единственият повод за покриване на косата. Според някои от вярващите този обред е предназначен само за жените, които не ходят на гробището, и това е начин да се сбогуват с покойника и да се помолят за душата му. Според други – „това е важно общностно събитие, на което присъстват всички роднини, близки и съселяни“. В някои райони например Мевлидът е повод за оплакване на покойника, а в други традицията

وَلِصَدَقْدَنْ طُوغْدِي اُولُ دُرْدَانَه
وَقْتِ اِيْرِيْشْدِي هَفْتَهْ وَاْيَا مِلَهْ
چُوْقْ عَلَا مَتَلَرْ بَلُوْرْدِي كَلْدِيْن
اَوْز اِيْچِيْ كِيْجَهْ اِشْتِيْن كِيْجَهْ سِي
بِرْ عَجَبْ نُوْرْ كِيْمَهْ كُوْنُشْ پِرُوْانَهْ سِي
كُوْ كَلَرَهْ دَكْ نُوْرْ اِيْلَهْ طُوْلْدِي جِهَانْ
اِدِي سُنْدُسْ دُوْشِيْن اِيْ مَلَكْ
هَرْبِرْ سِيْن اِيْدَهْ يِيْمْ نَرْدَنْ نَرَهْ
بِرِي طَا مَنْدَهْ دِي كَلْدِي كَعْبَهْ نَكْ
كِيْمَهْ يَقِيْن اُولْدِي جِهَانَهْ كَلْمَكِي
كَعْبَهْ كِي قِيْلِدِيْلَرْ اَوْ مَطُوْافْ
كَلْدِي اُوْچْ حُوْرِي بَكَا اُولْدِي عِيَانْ
مُصْطَفَايِي بَرِيْرِيْنَهْ مُشْتَبُوْلَرْ
بِرْ اَنَايَهْ وَيَرْمِيْشْدِيْر اُولْ جَلِيْلْ
طُوْغْسَرْدِيْر سُنْدَنْ اُولْ خُلُقْ حَسَنْ

اَمِيْنَه خَاتُوْنْ مُحَمَّدَاْنَهْ سِي
چُوْنِكَهْ عَبْدُ اللّٰهْ اُولْدِي حَامِلَهْ
هَمْ مُحَمَّدْ كَلْسِي اُولْدِي يَقِيْنْ
اُولْ رَبِيْعْ الْاَوَّلْ اِيْكَ نِيْجَهْ سِي
دِيْدِي كُوْرْدُمْ اُولْ جَبِيْبَكْ اَنَهْ سِي
بِرُقْ اُوْرُوْبْ چِيْقِدْ اَوْ مَدَنْ نَاكْهَانْ
هَمْ هُوْ اُوْرُرَهْ دُوْشِنْدِي بَرْدُوْشَكْ
اُوْچْ عِلْمْ دَخِي دِي كَلْدِي اُوْچْ يِرَهْ
مَغْرِبْ وَمَشْرِ قَدَهْ اِيْ كِيْسِي اَنَكْ
بِيْلِدْمْ اَنْلَرْدَنْ كِهْ اُولْ خُلُقْ كْ بَكِي
اِيْنْدِيْلَرْ كُوْ كَدَنْ مَلَكْرْ صَاْفْ صَاْفْ
يَا رِيْلُوْبْ دِيُوْرْ چِيْقِدِي نَاكْهَانْ
چُوْرَهْ يَا نَمَهْ كَلُوْبْ اُوْتُوْرْدِيْلَرْ
بُوْسِنِكْ اَوْ غَلِكْ كِي قَدْرِي جَمِيْلْ
اُولُوْدُوْلَتْ بُوْلِدِكْ اَيْ دِلْدَارَهْ سَنْ

повелява забрана на плача за починалия. Въпреки че обредът е посветен на един покойник, на него обикновено се четат молитви за душите на други покойници, като също се раздава храна и за тях. Така ритуалът се превръща в социално събиране и в подкрепа на живите, загубили своите близки. Подобен тип са и мевлидите, организирани през месец реджеб за покойници от дадено село или махала и дори за всички починали мюсюлмани.

Според традицията за случая се коли специално животно според пола на мъртвеца. Ако починалият е мъж, се коли мъжко животно (например коч), а ако е жена – женско (овца). Предполага се, че именно душата на това животно ще пренесе покойника в отвъдния свят. Обикновено първият Мевлид за покойника се организира на 39/40-ия ден от смъртта. Следващите възпоминания се правят на 52-рия ден и след това – на всяка година от кончината.

Въпреки че се наблюдават разлики в четенето на молитвите, организацията и времетраенето на самото събиране между градския и селския Мевлид и в отделните райони на страната, повсеместно се изпълняват няколко действия. В началото на молитвата стаята/стаите се кадят с бахър, а после на присъстващите се раздава шербет. В различните части на страната се приготвя бял или червен шербет с карамфил. Присъстващите се поръсват с розова вода или вносна от Турция колония, одеколон с лимонова миризма. Тези обредни действия, както и хронологи-

ята на изпълнението им, се диктуват от самия текст на Мевлида. Именно там Аллах нарежда на „обръчаните в него да ухаят на миск (тамян)“ (Tam Mevlidi Serif 1991: 34). Отивайки в Рая, майката на Мухаммед – Емине, получава „чаша нектар. Нектарът беше чисто бял и заскрежен, още със захар, сякаш беше заскрежен. Тя го изпи и изцяло я обхвана сияние“ (Tam Mevlidi Serif 1991: 86–87). По време на Мираджа, или възнесението на Мухаммед, „Вселената бе изцяло залята с благоуханна вода, че гордостта на Вселената, Мухаммед, ще се възнесе. Дори потта на Пророка миришеше на розова вода“ (Tam Mevlidi Serif 1991: 90–92).

След края на молитвите се раздава разнообразна храна. В някои райони на България се слагат по десет-петнадесет ястия. Обредната трапеза се състои задължително от джиер чорбасъ (супа от черен дроб), яхния със зеле и овнешко, биде (баница със сирене, спанак, тиква, картофи, моркови или булгур), къпана баница, манта (ястие от зелен фасул, чесън и кисело мляко), капама (ястие от грухана пшеница и месо), кисело мляко, комбактат (комбак, кадън гъобеи – тестени произведения, напоени със захарен сироп) и кешкек (ястие от ориз и месо). На други места се приготвят само три ястия от обредното месо: чорба, пилаф/пиляф (ястие от месо и ориз (картофи) и клин (баница с ориз (сирене или месо)). Броят на ястията зависи както от района, така и от близостта на кончината на покойника. Колкото повече време минава от смъртта, толкова обредната трапеза става

по-бедна. По традиция остатъкът от храната се дава на гостите да я занесат вкъщи или се раздава на близки и съседи, но роднините на покойника не ядат от нея, защото се вярва, че ще им донесе болест и нова смърт в семейството.

Тази „обща трапеза е най-ярък израз на комуникационния процес, обединяващ членовете на общността. Съвместното хранене се осмисля като средство за социално общуване.“ То създава чувство за близост и установяване на духовна връзка между индивидите. От друга страна, размяната между хората, включително на храна, е универсална културна практика и води до изобилие на благата. Тя има значение на жертвоприношение, на омилюване на Всевишния и искане на Неговата подкрепа. Раздаването цели да върне благата на хората. Не на последно място, изобилието от храна се смята за необходимо за задоволяване на потребностите на мъртвите, за да се спечели тяхната благосклонност. Живите, предоставяйки храна и шербет в памет на близките си покойници, се надяват да получат техните закрила и помощ. Контактът между световите се подсилва и от четенето на молитвите и храненето на ниски масички, които символизират общуването между предците и наследниците им.

Въпреки че Мевлидът се възприема като част от погребалните обреди, в съвременността той се практикува за здраве, късмет (хаир) и берекет сред различните мюсюлмански общности в страната.

Милостта – основен принцип в поведението на Пратеника Мухаммед (с.а.с.)

(Тефсир на 159-и аят на сура Ал-и Имран)

„И единствено с безкрайна милост от Аллах ти се смекчи към тях. А ако беше груб и коравосърдечен, щяха да се разпръснат от обкръжението ти. Така че, прощавай им, моли се да бъдат опростени, и се съветвай с тях за всяко важно дело. А вземеш ли решение, уповавай се на Аллах. Наистина Аллах обича уповаващите се.“

Д-Р СЕФЕР ХАСАНОВ
ПРЕПОДАВАТЕЛ ВЪВ ВИИ

Едно от най-големите изпитания в историята на исляма е битката при Ухуд през 3-тата година по хиджри, по време на която част от сподвижниците на Пратеника на Аллах (с.а.с.), нарушавайки заповедта му да не се отделят от местата си, стават причина за смъртта на много от другарите си, та дори излагат на опасност и неговия живот. Именно това непослушание от тяхна страна и злословието на лицемерите стават причина за низпославане на 159-и аят на сура Ал-и Имран.

Айетът изтъква милостта като доминиращо качество в характера на Пратеника на Аллах (с.а.с.) и основен принцип в поведението му като водач и възпитател въпреки обстоятелствата, насилващи границите на човешкото търпение. За източник

на покоряващата милост на Пратеника (с.а.с.) е посочена милостта на Аллах. Тази милост в сърцето е изобразена в конкретно поведение – мекота и обич, вместо грубо отношение и коравосърдечие, провокирани от непослушанието, довело до тежки жертви. Милостта е представена като магнит, който привлича хората и ги привързва, а коравосърдечието – като вълна, която ги отгласква един от друг и ги разделя.

В айета милостта – плод на имана, не е оставена да съществува под формата на абстрактна философска идея, потулена някъде там в сърцето, а е изтъкната като мощен мотив за конкретни действия. Чрез имана мекотата, продиктувана от свръхмилостта на Аллах, се проявява в прошка, дуа за опрощение и искане на съвет.

Този модел на поведение е утвърден и от практиката на Пратеника в качеството му на държавен глава, съпруг и баща. Така удостоеният с милост от Аллах водач възпитател чрез прошката убива жаждата за отмъщение, чрез дуата към Аллах за опрощение съживява обичта и чрез търсенето на съвет подновява доверието. Консултирането, както се разбира от айета, е препоръчителна стъпка при взимането на решение, която по никакъв начин не бива да води до колебание, а трябва да бъде последвана от решителност, изразяваща се в упование на Аллах, след като човек вече е направил онова, което е по силите му, целейки обичта Му.

В айета е залегнало, че милостта, изразена под формата на мекота и снизходителност, води до подчинение и обединение, а коравосърдечието, под формата на грубо отношение – до бунт и разединение. По този начин милостта е утвърдена като основополагащ фактор за продължителността на всички форми на социално съществуване. Според айета милостта, продиктувана от вярата, е в състояние да опази разбирателството във всички степени и прояви на човешките взаимоотношения. Аллах възхвалява превъзходството на милостта над останалите човешки качества, изтъквайки положителните резултати от нея. По този начин в айета е засегната и темата за борбата с поривите на човешката душа, които могат да доведат до коравосърдечие, изразено в грубо отношение, още повече когато има и обективни причини за това. Като противоотрова срещу тези понякога оправдани, но в повечето случаи пагубни пориви, Свещеният Коран предписва милост, произтичаща от вярата и безкрайна като самата нея. В айета милостта, изобразена на фона на неподчинението, е представена като едно от чудесата на вярата, водещи до промяна както в поведението на индивида, така и в това на заобикалящите го.

УЧЕНОТО И ОБУЧЕНИЕТО В ДУМИТЕ НА МУХАММЕД (С.А.С.)

СЕЛВИ МУРАД
ТЕОЛОГ

От Ебу Муса ел-Ешари: „Пратеника (с.а.с.) каза: „Напътствието и знанието, с което Аллах ме изпрати, е като обилен дъжд, изсипващ се на земята. Част от нея е чиста почва, която попива водата, и там израства трева и много растителност. Друга част е суха и твърда почва, която задържа водата [на повърхността]. Аллах прави така, че тази вода да бъде полезна за хората, като пият от нея, напояват [животните си] и [поливат] посевите си. Този дъжд попада и върху друг вид земя – плоска, която нито задържа водата, нито израства растителност върху нея. Това са примери за онзи, който познава в детайли религията на Аллах, в полза му е [напътствието и знанието], с което Аллах ме изпрати, учи се и обучава, и за друг, който [чувайки това, се възгордява] не повдига дори глава и не приема напътствието от Аллах, с което съм изпратен“. (Бухари)

Сподвижникът, който предава тези думи от Пратеника (с.а.с.), е известният на всички Абдуллах ибн Кайс, познат като Ебу Муса ел-Ешари. Той бе сред най-добрите четци на Корана и Пратеника (с.а.с.) обичаше да слуша неговото четене. Също така според достоверно предание Мухаммед (с.а.с.) се моли за него, като казва: „О, Аллах, опрости греховете на Абдуллах ибн Кайс и на съдния

ден го въведи в достойна обител“ (Бухари). Пейгамбера (с.а.с.) го изпрати в Йемен, за да обучава и разяснява на хората там религията на Аллах. Омер ибн Хаттаб го назначи за управител на Басра, а по-късно Осман ибн Аффан го назначи за управител на Куфе. Известният историк Шемседдин ез-Зехеби казва следното: „Ебу Муса ел-Ешари бе от много говещите и много кланящите, аскет, отдаден на Аллах, сред хората, които умело поддържаха равновесието между знанието и действието, властта не го промени, нито пък земното го съблазни“.

Споменавам тези факти от живота на този сахаби, защото те са практическо доказателство за думите, които предава от Пратеника (с.а.с.). В този хадис Мухаммед (с.а.с.) прави изключително доближаващо се до съзнанието на слушателя сравнение, като оприличава посланието в частност и знанието като цяло с дъжда, а хората – спрямо това как се отнасят към посланието и знанието – оприличава със земята, върху която попада този дъжд.

Първата група, която Пейгамбера (с.а.с.) споменава, са хората, които попиват знанието, осъзнават го и предават на останалите ползите от това знание. Така те са полезни за хората около тях и за цялото човечество. Разбира се, хора-

та са различни в своите способности и възприятия. Не всеки може да вникне в дълбочина на това, което достига до него, не всеки може да го асимилира, осъзнае и да изведе резултатите от него. В този случай виждаме втората група от хора, които Расулюллах (с.а.с.) оприличава с твърда и суха земя. Все пак водата, която достига до нея, носи ползи. Така и знанието, въпреки че може да не бъде осъзнато в дълбочина от определен човек, да не бъде асимилирано в пълна степен, но ако бъде предадено, ще донесе ползи в даден момент. В този смисъл са и думите на Пратеника: „Навярно носещият знание може да го предаде към по-знаещ от себе си“ (Ебу Давуд).

Третата група са отново хора, които имат знание, защото и върху тях се е спуснал този „дъжд“, но това не е довело нито до никакви сериозни размисли при тях, нито пък до желанието това знание да се предаде. По този начин не остава никаква следа от него.

Търсенето на знание не е само и единствено с цел натрупването му. То трябва да бъде в тясна връзка с вярата ни, за да може и духът да се извисява заедно с ума. „[Истински се] боят от Аллах само знаещите сред Неговите раби“ (35: 28). В този аят ясно се вижда тази връзка между вяра и знание.

От друга страна, Пратеника (с.а.с.) определя обучението като милостиня и благотворение. „Най-добрата милостиня за един мюсюлманин е да научи знание и след това да го предаде“ (Ибн Мадже). По същия начин предаването на знанието към поколенията е от нещата, които ще носят полза на човек даже и след неговата смърт. „Когато човек умре, делата му се прекъсват освен три неща: текуща милостиня, полезно знание и праведно дете, което се моли за него“ (Муслим).☞

ЗА ЕЗИКА, КОМУНИКАЦИЯТА И ИНТЕГРАЦИЯТА

МУСТАФА ЕМИН ТЕОЛОГ - ИСТОРИК

Изказните средства – понятията, с които боравим, са основният способ за комуникацията ни с околните. Но преди това те са огледален образ на нашия вътрешен свят. Именно чрез думите изразяваме мисли, чувства, мнения, които показват нашето културно ниво и духовна извисеност. Ето защо народната мъдрост, която гласи: „По дрехите посрещат, по ума изпращат“, отразява самата реалност. „Умът“ – интелектуалният капацитет, си проличава в словесната реч.

Доброто владене на езика ни помага да се ориентираме в информацията, която ни залива ежедневно, като проникнем отвъд очевидния смисъл на думи-

Една от предпоставките за социалното вписване на отделния индивид е наличието на богат понятиен апарат. Без доброто владене на езика човек не може да се впише в обществения живот. Без да се е вписал в обществения живот, той не може да се анализира.

те и стигнем до тяхното по-дълбоко семантично значение. В тази насока нека разгледаме следните примери: в редица знамения от Корана Аллах се обръща по следния начин: „О, вярващи...“, „Ей, вие, които сте повярвали...“ – послание, насочено към мюсюлманите – само и единствено; „Ей, хора“ – послание, отправено към цялото човечество, без оглед на езиковите, религиозните и етническите различия между отделните индивиди.

Сега да дадем пример извън религиозните текстове, като се обърнем към нашата реалност. В една национална държава послание, отправено към народа, е различно от послание, отправено към нацията или към гражданите, тъй като понятието „народ“ се използва предимно като синоним на определена етническа група, а нацията е съвкупност от етноси.

В този ред на мисли трябва да споменем, че доброто владене на националния език ще помогне на малцинствата умело да представят своите проблеми пред нацията и адекватно да търсят обществената подкрепа за решението им. Да вземем за пример мюсюлманските малцинства в Европа. Някои анализатори смятат, че в момента има политическо движение срещу външните белези на религиозността, главно срещу забрадката при мюсюлманките. В редица държави се гласуваха закони, забраняващи носенето на определен вид покривало на публични места. При това някои мюсюлмански малцинства излязоха с публично становище, че „забрадката е заповед от Бога“, при което техният глас остана ка-

то глас в пустиня. Ако отделните нации имаха убеждението, че Бог е заповядал носенето на покривало, никога не биха го забранили. Още повече, че в Европа значителен процент от хората се определят като атеисти. В същото време европейците вярват във върховенството на закона и правото. Колко по-адекватна би била позиция, свързана със защита на изконните човешки права и правото на свободно вероизповедание!

Такива казуси при формулировката на публичните позиции се констатира още в ранния период на исляма. Да си припомним историческото събитие, случило се със самия Пратеник. През 628 г. той обявява, че ще извърши малък хадж в Мекка. Мекканската аристокрация възпрепятства извършването му, като преди влизането на мюсюлманските хаджии в Мекка те биват спрени при местността Худейбийе. Там се подписва и договор, носещ същото име. По време на изготвянето му възникнал спор относно това как да бъде записано името на Пратеника. Той предложил да се подпише като: „Мухаммед, Пратеникът на Аллах“. Срещу тази постановка възразил Халид бин Велид с констатацията: „Ние, ако вярваме, че ти си Пратеник на Аллах, няма да те възпрепятстваме“. В крайна сметка Пратеникът се съгласил да се подпише с общоприетото (за мюсюлмани и немюсюлмани) название Мухаммед ибн Абдуллах. От посочения пример виждаме, че в този ранен период от ислямската история хората са обръщали нужното внимание на използваните понятия.

От казаното дотук стигаме до мисълта, че една от предпоставките за социалното вписване на отделния индивид е наличието на богат понятиен апарат. Без доброто владене на езика човек не може да се впише в обществения живот. Без да се е вписал в обществения живот, той не може да се реализира. А без реализация човек е обречен на лишения и неизменни житейски несгоди. Затова пренебрегването на елементарната езикова култура може да бъде основна предпоставка за социалното отписване на човек или група от индивиди на едно общество.

Ето защо първата стъпка, която мюсюлманските малцинства в Европа трябва да направят, за да се приспособят към новите реалности, е доброто овладяване на националните езици. Как в противен случай те биха могли да се стремят към съвършенство в своята вяра, след като без добро езиково владене трудно биха се явили в служба на хората?! А всички знаем хадиса на Мухаммед (с.а.с.), в който се казва: „Най-добрият измежду вас (мюсюлманите) е този, който е най-полезен за хората“.

Салат-у-селям за тебе Пратенико на Аллах!

ХАЛИЛ ХОДЖОВ

НАЧАЛНИК ОТДЕЛ „ИРШАД“

Елхамду лиллях, ве-с-саяту ве-с-селяму аля расулиллях.

Защо и как да приветстваме Мухаммед (с.а.с.)? Трябва да знем, че Аллах и най-чистите Му творения – меляике, приветстват Пратеника (с.а.с.), освен това и всички мюсюлмани сме призовани да го правим.

„Аллах и Неговите меляике благославят Пратеника. О, вярващи, благославяйте го и вие, и го поздравявайте подобащо!“ (ел-Ахзаб, 33: 56)

Мюсюлманин, който приветства Пратеника, казвайки „Аллахумме салли аля Мухаммедин ве аля али Мухаммед“ – Аллах Теаля приветства този човек десет пъти. А в друг ривайет се казва, че себаба, който получава се равнява на освобождаването на десет роби. От видовете салат-у-селям за Пратеника (с.а.с.) е и този, който се изказва след езана и който го прави, ще заслужи застъпничеството му (шефаат).

Многократното приветстване на Пейгамбера (с.а.с.) е причина за улесняване на ежедневните ни проблеми и опрощението на греховете в къямета (съдния ден). В хадис Убей бин Кяб разказва: „... Попитах: о, Пратенико на Аллах, аз се стремя да правя салат-у-селям, колко би ме съветвал да го правя?, за което отговори: „Колкото желаеш.“ Попитах може ли четвърт. А той отговори: „Колкото желаеш, колкото повече, по-добре за теб.“ Казах: Да направя ли една трета?, каза: „Колкото желаеш, колкото повече, по-добре за теб.“ Казах: Ако направя цялата си дуа във вид на салат-у-селям?, каза: „В този случай, Аллах се ангажира с решението на проблемите ти в земния и отвъдния живот.“ (ет-Таберани)

Условие за приемлива дуа е то да включва салат-у-селям на Расулюллах (с.а.с.): Тоест да се започне с „хамд-у-сена (прославяне на Аллах), да се продължи със салат-у-селям и след това да се отправи дуата.

Човекът е превъзходното творение на Аллах Теаля, както и Негов наместник на този свят. Това несъмнено е дар за него, но в същото време и задълженията му са по-големи в сравнение с другите творения на Аллах. В тази връзка можем да кажем, че обичта и уважението са чувства, които съпровождат не само хората, но те са изразени по най-добър начин при тях. Те, и най-вече тяхната изява, са основното мерило за морала, интелигентността и характера на хората. Нещо повече – обичта и загрижеността на родителите към тяхното поколение са генетично заложили както при хората, така и при животните, докато уважението на децата към родителите се наблюдава само при хората. Поначало всеки човек обича родителите си и това също е генетичен залог у всеки, но фактът, че този залог се наблюдава само при хората, е показател за разликата между хората и другите творения на Аллах Теаля, както и за важността му за човешката същност.

Човекът е сътворен по волята на Аллах Теаля, а също така и природата му е в унисон с повелята на Аллах. Всевишния най-добре познава човешките възможности и слабости и според това е задължил човека да изпълнява заповедите Му, в това число и заповедта за уважението към родителите. И въпреки необходимостта от добрите взаимоотношения между родителите и децата, в Корана и суннета се говори повече за уважението към родителите, отколкото за обичта на родителите към децата. Причината за това може би е човешкият инстинкт, който предразполага към обичта към децата, докато уважението към родителите се нуждае от насърчаване. Според исляма уважението към родителите не е само инстинкт или човешка добродетел. Уважението към родителите е повеля на Всевишния Аллах: **„И пове-**

РОДИТЕЛИТЕ ЗАСЛУЖАВАТ УВАЖЕНИЕТО НА ДЕЦАТА СИ

Д-Р МУСТАФА ХАДЖИ
ГЛАВЕН МЮФТИЯ

ли твоят Господар да не служите другиму освен Нему, и към родителите – добрина! Ако единият от тях или и двамата достигнат старостта при теб, не им казвай: „Уф!“ и не ги навиквай, а им казвай ласкави слова! И от милосърдие спусни за тях крилото на смирението и кажи: „Господарю мой, помилвай ги, както те ме отгледаха като малък!“ (ел-Исра, 17: 23–24).

В този аят Аллах повелява да не се прави ибадет на друго освен на Него. Това е възприемането на Неговото единство, това е основната разлика между исляма и езичеството, това е основният принцип на ислямската религия, която се основава на „ля иляхе илляллах“. Ако тази основа липсва, значи няма ислям, а след като няма ислям, няма

подчинение на Всевишния Аллах и респективно не става въпрос за уважение и човешки отношения.

Непосредствено след това Той повелява уважение и добро отношение към родителите. Фактът, че двете повели са една след друга, идва да ни покаже важността на доброто отношение към родителите. „Не им казвай: „Уф!“ Уф – това е най-леката форма на несъгласие и противопоставяне. Според някои учени, ако имаше по-лека форма от тази, Аллах би споменал нея в този аят. А след като е забранено хората да се противопоставят даже чрез най-леката форма на родителите си, какво може да се каже за обиди, насърбяване или нанасяне на побой?!“

Родителите са причина човек да се появи на този свят. Те полагат грижи за него още преди да се ро-

ди, а също и след като се роди. За грижите, които майката полага за детето си, докато то се намира в нейната утроба, Аллах Теаля повелява: „**И повелихме на човека да се отнася добре с родителите си. Носила го е майка му с усилие и го е родила с усилие. И бременността с него заедно с отбиването му е тридесет месеца...**“ (ел-Ахкаф, 46: 15).

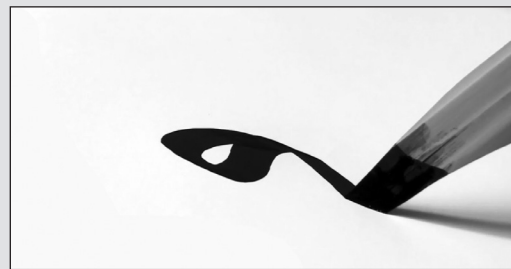
Не е възможно човек да се натовари с нещо и да го носи винаги и навсякъде, без да се разделя с него. Колкото и ценно да е, колкото и мило да е, човек не носи абсолютно нищо навсякъде. Майката обаче винаги и навсякъде носи със себе си или по-точно в себе си детето си. Тя често пъти се разболява, страда заради него, но никога не се отказва от него. Истина е, че детето е тежест в утробата на майката, но жена, която не може да забременее, дава мило и драго, за да се излекува от безплодието, да забременее и да си има рожба. Понякога медицината установява, че детето в утробата на майката е анормално, недъгаво и дори и да се роди, то ще остане инвалид за цял живот, но дори и при такива случаи то е скъпо на майка му и тя не иска да се раздели с него. Не са изключение случаите, при които майката рискува живота си заради рожбата, но всички майки рискуват здравето си заради децата си, тоест бременността влияе малко или много отрицателно на всички майки.

Това е отношението на майката към детето ѝ, преди то да се роди. Готова е на всичко с единствената цел да се сдобие с рожба. Ако не би било така, може би човешкият род нямаше да продължи съществуването си.

Какво е отношението на бащата към децата му? Физиологията на мъжа не е същата като на жената, поради което бащата не се отнася толкова емоционално към децата, както се отнася майката. Това в никакъв случай не означава, че бащата не обича децата си. Бащата се грижи за препитанието и възпитанието на децата си, което изисква да бъде понякога строг към тях, а понякога и да ги наказва. Бащините грижи за децата не се изразяват в ласки и осигуряване на уют, тъй като мъжът няма тази емоция, с която да дари децата си. Нещо повече, понякога самият той се нуждае от уют. Бащините грижи за децата се изразяват във възпитанието и материалното обезпечаване на техните нужди.

Много често бащите се лишават от много удоволствия и удобства, но в същото време ги предоставят на децата си. Факт е, че всеки баща предпочита детето пред себе си. Не са малко примерите, когато родителите гладуват и мизерстват, даже сме свидетели, че някои родители отказват да се лекуват, само и само да подсигурят средства за нормален живот на своите деца. Един фрапиращ пример за такъв случай – мъж от Ирак продава единия си бъбрек и с получените средства издържа сина си в университета.

От всичко казано дотук можем да стигнем до извода, че родителите са тези, които са заслужили уважение. Те не просто са причината за появата на децата на този свят, те не жаят сили и средства за гарантиране на тяхното щастие. А какво очакват от децата си? Само едно – децата им да са добре.

ТЪРСЕНЕТО НА НАУКА ЗАДЪЛЖИТЕЛНО ЛИ Е?

Да, задължително е. Защото Пратеника на Аллах (с.а.с.) е казал: „Търсенето на наука е фарз – задължение, за всеки мюсюлманин и мюсюлманка“ (Ахмед). А в Свещения Коран Аллах Теаля потвърждава тази истина и повелява: „**И питайте знаещите Напомнянето (ехл-юз-зикр), ако самите вие не знаете!**“ (ел-Енбия, 21: 7).

Ебу Талиб ел-Мекки (р.а.) казва: „Думата зикр, спомената в този айет, означава наука. В това знамение има повеля за незнаещите да намират учените, да ги питат и да се учат от тях. Тук не трябва да забравяме, че науката се дели на два вида: фарз-и айн – наука, която е пряко задължителна за всеки мюсюлманин, и фарз-и кифайе – наука, задължителна за определени хора от обществото.

Науката, задължителна за всеки мюсюлманин, е определена в следния хадис: „**Ислямът е изграден върху пет стълба: засвидетелстването, че няма друг бог, освен Аллах, и че Мухаммед (с.а.с.) е Негов Пратеник; кланянето на петкратния намаз; даването на милостинята зекят; отиването на поклонението хадж, ако има възможност за това; и спазването на оръч през месец рамазан**“ (Бухари).

И тъй като изпълнението на споменатите пет стълба е задължително, то става фарз за всеки вярващ да научи за тяхната задължителност и това как да ги изпълнява по най-добрия и правилен начин.

Всички останали религиозни и светски науки са фарз-и кифайе. Ако част от мюсюлманската общност се занимава с тяхното изучаване, то задължителността от останалите отпада.

И все пак Аллах Теаля знае най-добре!

ОПИАТИЕТО НА ЕПОХАТА

ДЖЕЛАЛ ФАИК
ГЛАВЕН СЕКРЕТАР НА ГМ

Зависимостта от опиати е един от най-наболелите проблеми на човечеството през XX и XXI век. Това е проблем както за развитите, така и за бедните страни. През последните години този проблем е с все по-тревожно нарастващо значение и за България.

Проблемът при наркотиците е, че на този етап от развитието на обществата по света търсенето и най-вече предлагането на дрога няма как да бъдат преустановени. Разпространението на наркотици в световен мащаб е бизнес за милиарди долари и заедно с хазарта и проституцията представлява основната дейност на световната организирана престъпност – мафията. А както е известно от многобройните филми, публикации и полицейски разработки, правени за мафията, тя представлява може би най-строго структурираната и дисциплинирана организация в света. Засега тази глобална структура не може да бъде победена от световните полицейски служби и продължава да разпространява наркотици във всички точки на света, където има наркотично зависими или

потенциални такива.

У нас, в България, производството, притежанието и разпространението на наркотици е забранено и се наказва съгласно закона с лишаване от свобода за определен период от време. И все пак наркотиците са изключително достъпни, като по-леките им варианти могат да се намерят буквално на всеки ъгъл. Това се дължи на факта, че България е важен за международната организирана престъпност разпределителен пункт по пътя на хероина от Азия към Европа. На ден през страната ни нелегално преминават стотици килограми наркотици. Като краен резултат в нашата страна се предлага широк спектър от наркотици и достъпът до тях е лесен.

В контраст на това ново състояние на социалния живот основните методи, които се използват при запознаването на децата с проблема с наркотиците, целят появата на страх у тях, а не разбиране на същността на този проблем. И това е грешка. Грешка е също така, че в училището, което е масова институция

и предоставя много добра възможност на педагозите да осъществят една мащабна и успешна държавна политика по отношение на проблема с наркотиците и зависимостта от тях, за този проблем се говори едва в пети клас.

За съжаление, децата са наясно с общите положения по този въпрос много по-рано и в добрия случай те са се осведомили от предаване по телевизията, а в лошия – от улицата. Поради това материалите в училище са закъснели и нелепи. По този начин социалните работници в училищата губят интереса на учениците, оттам и тяхното внимание, а постепенно и комуникацията с тях, което вече е сериозен проблем.

По отношение на комуникацията с подрастващото поколение държавата в лицето на своите институции отдавна е загубила връзка с него. Вместо да се вземат под сериозно внимание, проблемите се игнорират. Все по-голям е процентът на младежите, които са опитвали алкохол и леки наркотици, а възрастовата граница на първия опит и на зависимостта постоянно пада. Същината на проблема се корени в това, че може би е имало кой да забрани на тези младежи да употребяват горепосочените психостимуланти, но не е имало кой да им разясни същината на проблема, или ако е имало, то той не е намерил начин да го направи.

Трябва да бъдат разработени и внедрени програми, които да запознават децата с проблемите, с които те така или иначе ще се сблъскат, вместо да се създава илюзията, че тези проблеми не съществуват. Трябва да се намери нормален диалог с подрастващите, тъй като в противен случай не би могло у тях да се изгради доверие в учителите и педагозите.

Вярвам, че с правилния подбор на специалисти и изготвянето на разумни национални стратегии по тези въпроси голяма част от тези проблеми ще бъдат решени в сравнително кратки срокове.

Ученикът и учителят на имам Бухари:

ИМАМ ТИРМИЗИ

Той е Ебу Иса Мухаммед ибн Иса ибн Севра ибн Секен ибн Муса ибн Даххак ес-Сулеми ет-Тирмизи. Автор на хадисния сборник „Сюнен-ут-Тирмизи“, който е една от шестте основни книги с хадиси. Хадисите в сборника му са подредени според разделите в науката фъкъх.

Роден е в град Тирмиз, в северната част на днешен Иран, през 209 г. по хиджри, или 824 година. Още от малък се ангажирал с търсене на наука и започнал да обикаля шейховете в своя град, след което и в околните градове като Нишапур, Рей, Багдад, Басра, Медина, Мекка и др.

Имам Тирмизи, като всички останали, имал много шейховете, сред които видни учени като Бухари, Мухаммед ибн Бешшар, Ебу Саид ел-Ешедж, Али ибн Худжр. Но най-известният

шейх, от когото предава в сборника си шестстотин хадиси, е Кутейбе ибн Саид. На имам Тирмизи учителят му имам Бухари казва: „Възползвах се от теб повече, отколкото ти от мен“. Тирмизи имал също така и много ученици, но най-голямата гордост за него е, че и самият Бухари предава от него хадиси. Друг от най-известните му ученици, който предава и сборника му с хадиси, е Мухаммед ибн Ахмед ибн Махбуб ел-Мервези.

Автор е и на много други книги като „Шемаилю Мухаммедий“, „ез-Зухд“, „ел-Илел“, „ет-Тарих“ и др. Но най-известната остава „ел-Джами-ус-сахих“, позната още като „Сюнен-ут-Тирмизи“. Този сборник съдържа 3956 хадиси, които са от различните видове хадиси – сахих (дос-

товерен), хасен (добър), гариб (странен), като сред тях има и от вида заиф (слаб), при които е посочена причината на слабостта им. Книгата на Тирмизи се отличава от всички останали сборници с това, че споменава степента на хадиса, мезхевите на сахабиите, табиун и учените по фъкъх. Друга отличителна черта е, че споменава след даден раздел хадиси противоположни на предишния раздел и посочва тяхната степен на достоверност. Той самият казва: „Не съм включил в книгата си хадис, който да не е използван от учените в науката фъкъх“.

Ебу Исмаил Мухаммед ибн Исмаил ел-Енсари е казал, че според него: „Книгата на Тирмизи е по-полезна от тези на Бухари и Муслим, защото ползите от първите два сборника ги откриват само учените хора, които се потапят дълбоко в науката, а ползите от книгата на Ебу Иса достигат до всеки един човек“.

Имам Тирмизи е прекарал целия си живот в търсене, събиране, записване и преподаване на хадиси. Той е учен, който е допринесъл много за ислямската наука.

Починал е през 279 г. по хиджри (892 г.). Аллах да се смили над тази личност, която е запазила и предала част от сунетата на Мухаммед (с.а.с.) до наши дни. Амин.

МУХАММЕД КАМБЕР
ЧЛЕН НА ВМС, ИМАМ

СРЕЩА С ПОСЛАНИКА НА ЕГИПЕТ

Председателят на Висшия мюсюлмански съвет Ведат С. Ахмед посети извънредния и пълномощен посланик на Арабска република Египет в София Нейно Превъзходителство Манал ел-Шинауи на 16 март. Срещата бе по повод участието му в международна конференция, проведена в столицата на Египет – Кайро.

Председателят на централния колективен орган на Мюсюлманско изповедание, който бе придружаван от експерта към отдел „Издавателство“ Джемал Хатип, благодари на дипломата за поканата и съдействието ѝ за реализиране на участието му в конференцията на тема „Ролята на религиозните водачи и властимащите за разпространяване на културата на мира и противопоставяне на терора и предизвикателствата“. Извънредният и пълномощен посланик на Египет в София изрази задоволството си от добрите отношения между Посолството и Мюсюлманско изповедание, като пожела сътрудничеството им да се развива на по-високо равнище.

СВОБОДАТА НА ВЕРОИЗПОВЕДАНИЯТА И БОРБАТА С ДИСКРИМИНАЦИЯТА БЯХА ДИСКУТИРАНИ В СОФИЯ

На 14 март т.г. в София беше открит семинар на тема „Защита на свободата на вероизповедание и борба с дискриминацията и насилието по признаци религия и убеждение“. Той беше организиран в партньорство на Комисията за защита от дискриминация и Посолството на САЩ в България. Сред участниците в семинара бяха представители на Департамента по правосъдие и Департамента за вътрешна сигурност на САЩ, представители на различни религиозни общности в България. Участие взеха също членове на правозащитни организации, представители на държавни институции, университетски преподаватели.

Мюсюлманско изповедание в България беше представено на събитието от заместник-главния мюфтия Бирали Мюмюн. Той запозна останалите участници с проблемите, които среща мюсюлманската общност в страната ни. По въпроса за престъпленията от омраза той даде пример с нападенията над столичната джамия „Баня Башъ“ през 2011 г., след което осъдени все още няма.

ГЛАВНИЯТ МЮФТИЯ ПРОВЕДЕ СРЕЩА С ПОСЛАНИКА НА ИРАК

На 7 март главният мюфтия Мустафа Хаджи посрещна в Главно мюфтийство посланика на Република Ирак в България – Негово Превъзходителство Кахтан Джанаби.

Беше обсъдено положението, в което се намира иракската държава. Главният мюфтия информира своя гост за положението на мюсюлманите в България и увери Негово Превъзходителство посланик Джанаби, че до момента няма случай мюсюлмани от България да са участвали на страната на ИДИЛ.

КАМПАНИЯ ЗА ПОПУЛЯРИЗИРАНЕ НА ХЕЛЯЛ ХРАНИТЕ

От началото на март 2017 година Комисията за издаване на хелял сертификати към Висшия мюсюлмански съвет стартира кампания за популяризиране на хелял храните. Членовете на комисията, сред които Халил Ходжов, Бейхан Мехмед, д-р Шахин Сюлейман и Джемал Иса, организират срещи в населените места, на които информират мюсюлманската общност за хелял храните и сертификатите за хелял продукти.

Председателят на комисията Халил Ходжов сподели, че повечето от хората си мислят, че понятието хелял се отнася само за храната, но „по принцип хелял е всичко, което е позволено и одобрено от религията в живота на мюсюлманина, свързано с начина му на живот, храната, облеклото, лекарствата, козметиката“.